

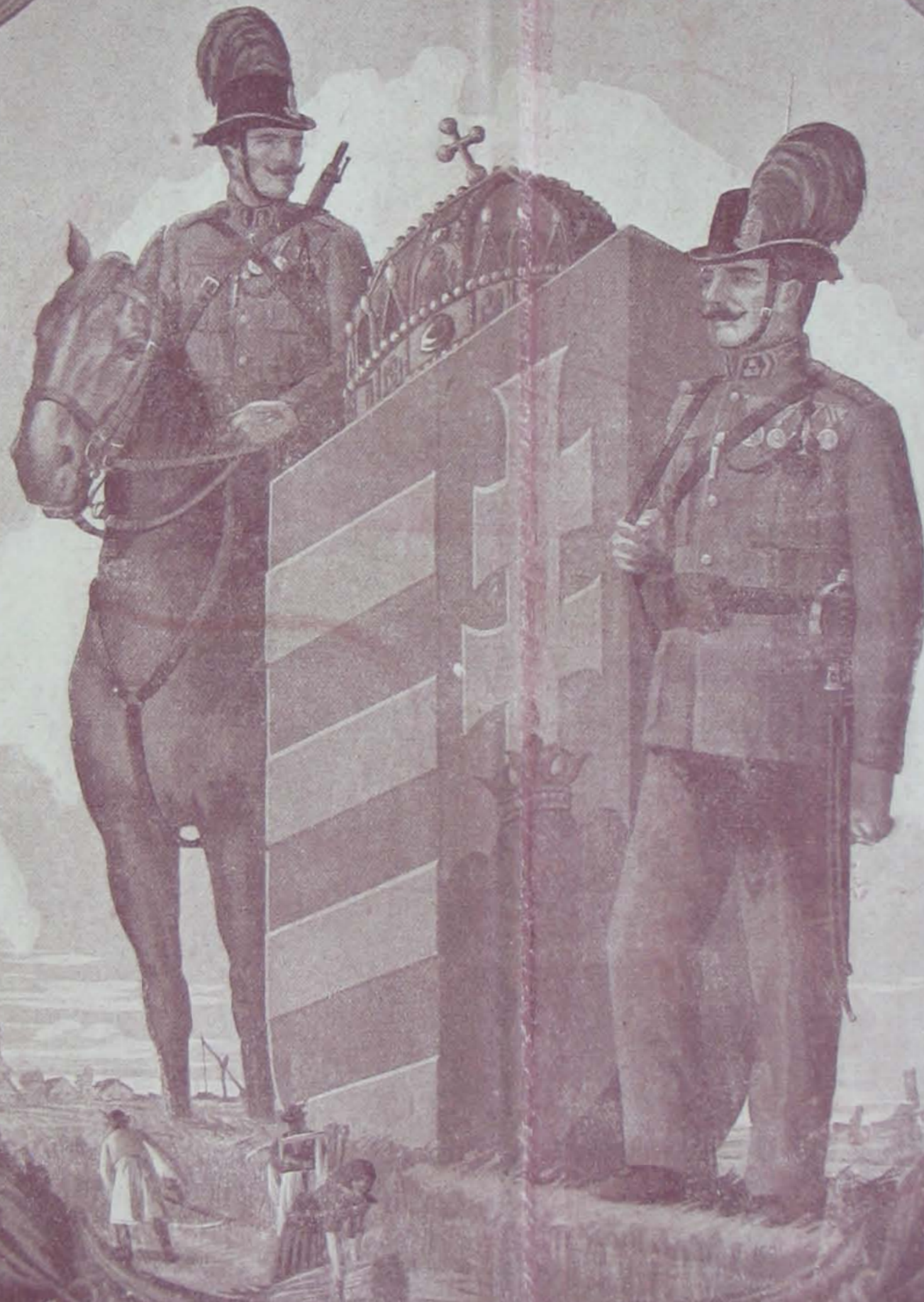
XVIII. ÉVFOLYAM

7. SZÁM.

BUDAPEST, 1928

MÁRCIUS 1.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Ámen.

A kisebbségi kérdés.

A megoldásra váró nemzetközi problémák egyik legsúlyosabbika a nemzeti kisebbségek kérdése. Nem azért, mintha a legnehezebben lehetne megoldani, hanem, mert egyáltalában nem akarják megoldani.

A háboru befejezése óta, amióta az ugynevezett békeszerződések milliósámra szakították el a legyőzött nemzetek fiait testvéreiktől és rendelték idegen, ellenséges érületü nemzetek uralma alá, szinte nap-nap mellett olvashatunk politikai és kulturális erőszakosságokról, amelyeket az uralmon levők a nemzeti kisebbségek anyanyelve, kulturája és önálló nemzeti jellege ellen elkövetnek; egész állami berendezkedésük arra az elvre van alapítva, hogy a kisebbségi kérdést csak egyféleképpen és pedig a kisebbségek megsemmisítésével lehet megoldani.

Három és félmillió magyar testvérünk vérzi és szenvedni ennek az embertelen elvnek minden átkát s kénytelen élet-halálharcot vívni a maga pusztá létéért és fennmaradásáért. Hogy ez a harc számunkra sem lehet közömbös, az természetes, elvégre az ember a testvérét akkor sem hagyhatja nyomorultul elpusztulni, ha ideiglenesen el is kellett tőle válnia. Ezért a magyar kormány sohasem mulaszt el egy alkalmat sem, hogy elnyomott testvéreinknek a lehetőség szerint segítségükre siessen és felemelje tiltakozó szavát minden olyan támadás és brutalitás ellen, amely nemcsak az embe-riesség, hanem az írott kötelezettségek szempontjából is jogtalan és igazságtalan.

Ez azonban még nem elég. A megszállott területeken levő magyar kisebbségek védelmét nem szabad egyedül a kormányra bízunk, hanem abban a saját munkakörén és lehetőségein belül a haza minden fiának részt kell vennie. Nekünk, csendöröknek is.

Nem azt értjük ezalatt, hogy mindenki egyénileg is perbe szálljon az elnyomókkal vagy a világ közvéleményével, mert hiszen erre egyénileg kevés embernek van módja és alkalmá. A kötelességünk nem is ez, hanem a példaadás. Meg kell mutatnunk a világnak, hogy az, amit mi követelünk, számunkra nem írott malaszt, hanem élő valóság, komolyan felfogott és végrehajtott kötelezettség, amelyről elsősorban a közöttünk élő nemzeti kisebbségek tehetnek elfogulatlan tanubizonyságot.

A trianoni békeszerződés, sajnos, egyelőre megfosztott azoktól a nemzeti kisebbségbeli honfitársainktól, akikkel ezer esztendő közös szenvedése, de közös

öröme és dicsősége is testvérekként fűzött össze. Azokat azonban, akik megmaradtak sorainkban, kétszeres szeretettel kell a keblünkre ölelnünk. Gyűlöletnek, kicsinyes féltékenységnek, lekicsinylésnek és bántó szemrehányásnak ne legyen helye közöttünk: egy hazának vagyunk egyformán édes gyermekei: legyen ez a szívekben is így.

A multak kölcsönös felhánytorgatásával a sebeket csak feltépni lehet, de gyógyítani nem; azoknak csak egy orvosságuk lehet: a feledés.

Ne tápláljunk gyűlöletet azokkal az idegen anyanyelvű testvéreinkkel szemben sem, akiket elraboltak tőlünk; ne a gyűlölet és a bosszu érzésével, hanem a szeretet és megbocsátás fehér lobogójával közeledjünk feléjük, hogy ha majd újra ütni fog a viszontlátás boldog órája, közös legyen az örömünk úgy, amint most a bánatunk és szenvedésünk is az. Hányan meg hányan vannak közöttük is, akik titokban visszasírják a régi, boldog Nagymagyarországot, akik belátták, hogy hódítóik rútul megcsalták őket: szent céljaink ellen vétkezni, ha durván félrelöknök a felénk nyujtott kezét s ököllel akarnánk belőlük hűséget, ragaszkodást és szeretetet kicsikarni. Örömujjongással, virággal és tárt karokkal várjanak minket, nem pedig félve és remegve, mint a kegyetlen zsarnokokat szokás: ezt akarjuk.

Ne értsen minket senki félre akkor, amikor szomszédaink erőszakosságait, embertelenségeit és velünk szemben elkövetett méltánytalanságait talán keményebb szavakkal is ostorozzuk s amikor törhetetlen hittel hirdetjük az igazságtétel eljövételét; nem a mi kisebbségi testvéreink ellen hirdetünk gyűlöletet, hanem azokkal szemben követelünk igazságot, akiknek a mi ezeréves földünkön semmi keresnivalójuk nincsen s akiktől visszaköveteljük azt, ami a mienk: a földet is, a testvért is.

Ha Szolgálati Utasításunk nem irná is elő, akkor is azt tanácsolnók minden bajtársunknak, hogy igyekezzék annak a nemzeti kisebbségnek a nyelvét, amely között szolgálatot teljesít, minél tökéletesebben elsajátítani, mert a baráti megértésnek ez az első és legfontosabb feltétele. Magának az idegenajku honfitársunknak gazdasági és kulturális érdeke, hogy az állam nyelvét megtanulja s erre az iskolák módját is nyujtanak neki, de ne vegyük rossz néven tőle azt sem, ha a maga anyanyelvén jobban és szívesebben tudja magát kifejezni.

Azt meg éppen fölösleges hangsúlyoznunk, hogy a mi testületünkben nincsen többség és kisebbség: itt csak magyar csendörök vannak. Magyar-e valakinek az anyanyelve vagy sem, teljesen mellékes; mindenkinek annyi az értéke, amennyit megér, senki sem kérdi tőle, hogy milyen nyelven mondotta el először a miatyánkot. Csak testvéreknek, bajtársaknak szabad lenniük közöttünk s nem közénk való, aki másként gondolkodik.

A nemzeti munkavédelemről.

Írta: DEMETER BÉLA ny. ezredes.

Közérdeket vélek szolgálni, amikor az alábbiakban megismertetem a *Csendőrségi Lapok* olvasóival egyik csendben működő, de az állam gazdasági élete szempontjából annál fontosabb szervezetünket, a nemzeti munkavédelmet. Országos érdekek fűződnek ahhoz, hogy a nemzeti munkavédelem szervezete és az a cél, amelynek szolgálatában áll, minél szélesebb körben ismertté váljék, ebből a szempontból pedig a csendőrség megértése és támogatása különös fontossággal bír.

Hat éve mult, hogy Magyarországon a nemzeti munkavédelem szervezete megalakult. Az intézmény létesítését olyan körülmények tették szükségessé, amelyek nemcsak hazánkban, hanem Európának majdnem minden államában fennállanak s ez az oka annak is, hogy a nemzeti munkavédelem nem speciálisan magyar intézmény, hanem kisebb-nagyobb eltérésekkel Európának legtöbb államában megvan.

A háború és a forradalmak után Középeurópa népei nagy szociális és gazdasági megrázkódtatásokon mentek keresztül, amelyeknek hatása nemcsak a legyőzött, hanem az ugynevezett győző államokra is kiterjedt. A gazdasági és politikai okokból rendezett sztrájkok egyre gyakoribbakká lettek és pedig nemcsak a magánvállalkozásokban, hanem a közüzemekben is, mert hiszen az állam gazdasági életét elsősorban a közüzemek szünetelése veszélyeztette. A közüzemek (vasut, posta, hirszolgáltatás, világítás, sajtó, malmok stb.) szünetelésének veszélye, amely a lakosság legfontosabb létérdekeit veszélyeztette, a felelős vezetőket egy olyan szervezet megalakítására készítette, amely ezt a veszélyt

elhárítani képes és amely a legszükségesebb közüzemek működését sztrájk esetén is biztosítani tudja.

Erre alkalmas szervezetnek a munkavédelem intézménye látszott, mert a polgárság műszaki kiképzésével és alkalmazásával a sztrájknak leghathatósabb ellen-szerét képezi. Németország, Dánia, Norvégia, Svédország, Franciaország, Anglia, Olaszország, Spanyolország, Lengyelország, Svájc, Ausztria stb. különféle elnevezések alatt, részint társadalmi szervezkedés, részint hatósági jellegű intézmény keretében mind megszervezték a maguk munkavédelmi intézményeit, amelyek tulajdonképpen nem egyebek, mint a polgárság önvédelmi szervezetei a sztrájkok által okozható veszélyek és károk elhárítására vagy legalább is csökkentésére.

Azt hiszem, nem lesz érdektelen, ha a magyar nemzeti munkavédelem intézményének ismertetése előtt rövid pillantást vetünk egyes külföldi államok hasonló szervezeteire.

Németországban a nemzeti munkavédelmet »Technische Nothilfe«-nek (Teno.) nevezik Németországban az összeomlást követő, 1919 eleji zűrzavarok idején az életszükségleti üzemekben egymást érő sztrájkmozgalmak különösen nagy nehézségeket okoztak. A kormány ezeknek a nehézségeknek az elhárítására eleinte a hadsereg technikailag képzett egyéneiből állított fel osztagokat, amelyeknek nem az volt a hivatásuk, hogy a sztrájkolók ellen fegyverrel harcoljanak, hanem, hogy a létfenntartásra feltétlenül szükséges üzemekben a munkát abbahagyott munkások helyére álljanak és a feltétlenül szükséges munkát elvégezzék.

A német hadsereg erőszakos leszerelése után ilyen katonai osztagok már nem állhattak többé rendelkezésre, azért ezt az egész feladatot polgári szervezet-

A bús jegenye.

*Mint életunt remete sóhajtoz
Ablakom előtt a bús jegenye, —
Reményvilágom jelképe gyanánt
Egy-egy hervadt levelét ejti le...
Borult éjemenek alig van csillaga,
Csak mécsvilágom imbolyog tova.*

*Nem magamért reszket esdő karom, —
Bár fájó seb elég van lényemen, —
De mert a sors oly gúnyjátékot üz
Veled Hazám, alázott nemzetem!
Hiába, multad tusája de szép, —
Mégis ordasok téptek szerteszt!*

*A kornak büne, mi rád nehezül —
Nem kül ellen ront meg tégedet!
Testvérgyilkosok — kiket hizlalál —
Emésztik, dúlják drága éltedet.
Ezeknél nincs szív, erkölcs, öntudat,
Mint a baromnál első: a falat.*

*A »Kainokra« Isten átka vár,
Eléri őket büntető keze.
Feljö a hajnal a bérc ormira
És futnak ök, mint kinek nincs esze.
Ha ezt megérem, ne éljek tovább:
Enyém lesz a menny s az egész világ!*

*Óh, újra kihajt a bús jegenye!
A jog s igazság diadalt arat, —
Zöld ágat hoz az istenek keze;*

*Hogy ne bánthassa senki a magyart!
Szörnyű sorsunk az Égre jelkiált:
Csak akarjuk a régi nagy Hazát.*

Dr. vitéz Gereöjfy Géza százados.

Hrubacskó Janó.

Írta: NÉMETHY TIHAMÉR.

A taskenti tropikus hőségben jól esett az épülő templom cementkockáiból kiáradó hűvös levegő.

Az alsó templom már kész homlokfalában kagylószerű mélyedésekben egy-egy szent szobra, mintha nekik is kellemes volna a hűvösben való álldogálás.

A felső templomba széles lépcső vezet fel. Hatalmas méretű oltár. Az oltár két oldalán Péter és Pál szobra.

De most nem a szobrok művészi szépsége kap meg, hanem egy előtte, a templom közepén álló ember.

Orosz a ruhája, de a hosszú bot, amelyre támaszkodik, a hüvelykujjával átfogott pipaszár, meg a földön, a lábai előtt heverő sapka, mind azt mutatják, hogy régen ott áll és nem igyekszik tovább menni, csak egyre nézi Péter szobrát.

Töprengő nézés a szemében, keserű hallgatás vonala a szájvégeken. Őszülő bajuszának hajlott szárnyai úgy ülnek ajka fölött, mint öreg diófa száradó gallyán egy fáradt szárnyu villás fecske.

Közelebb huzódva nézem az arcát. Észrevehette érdeklődésemet, mert a szeme szögletéből felém vág egy hirtelen pillantással, de arca komoly, mozdulatlan maradt, mintha

nek kellett átvennie, amely »Technische Nothilfe« néven (műszaki segély) 1919 márciusában meg is alakult. A szervezet központja Berlin, felügyelő hatósága pedig a birodalmi belügyminisztérium. A »Teno.« 16 országos körletre, minden körlet pedig több alkörletre tagozódik.

Hogy a »Teno.« milyen fontos szerepet tölt be a német gazdasági életben, azt talán egy néhány példával illusztrálhatjuk legjobban. A német mozdonyvezetők 1922. évi nagy sztrájkja alkalmával 313 helyen 15.000 taggal 700.000 munkaórát teljesített és 6.654 vonatot járatott kb. 500.000 km-es vonalon. A tengeri forgalomban a kalauzok sztrájkja alkalmával 60 oceánjáró élelmiszerszállító hajót kalauzolt révbe. Elektromos-, gáz- és vízmű csoportja 149 elektromos műnél 6937 taggal, a gázműveknél 76 üzemben 8.372 taggal és 84 vízműnél 1950 taggal állott munkában. Berlint 1922 februárjában 8 napon át 624 önkéntes »Teno.« tag látta el vízzel. A mezőgazdasági csoport 1922 óta 2800 gazdaságban 11.391 taggal végzett szükségmunkát a vetéstől az aratásig és ezáltal több, mint 50 millió aranymárkát mentett meg a köznek. Egyébként a »Teno.« nemcsak sztrájkok esetén, hanem nagyobb közveszély, árvíz, tüzvész stb. esetén is munkába lép.

Nemcsak a fenti nagy teljesítmények mutatják a »Teno.« értékét, hanem mutatja azt a »Teno.« pusztá létezése is, mert pl. 380 esetben annak pusztá készenléte helyezése is elegendő volt arra, hogy a szükségmunkálatokat az életfentartási üzemekben maguk a munkások lássák el.

Franciaországban a nemzeti munkavédelem (Union Civiques) eleinte tisztán polgári szövetkezés volt, 1921-ben azonban állami szervezetté változtatták át. Az Union Civiques a közmunkák minisztériumával egyet-

értésben dolgozik, vezetése pedig egy 10 tagú igazgatósági választmány kezében összpontosul.

A szövetség ügyköre a következőképpen tagozódik:

1. a munkábaszólítás vezetősége;
2. a tanfolyamok és gyakorlatok vezetősége és
3. számvevőség.

A szervezet a munkábaszólítást közvetlenül a közmunkák minisztériumának a rendeletére foganatosítja és csupán az életfentartási üzemek munkálatainak elvégzésére szorítkozik.

A szervezetnek már keletkezése csirájában alkalma volt arra, hogy életképességét bebizonyítsa. 1920 májusában Párisban a városi közlekedési vállalatok, a gáz- és villamosművek, valamint a Páris környéki vasutak alkalmazottainak sztrájkja alkalmával a behívottak 80%-a állott munkában, aminek az lett a következménye, hogy a már proklamált sztrájkot 24 órán belül visszavonták. A legeredményesebbek voltak a gáz- és villamosművek üzemének fentartására irányuló munkák, amelyek sehol sem maradtak a hivatásos szakmunkások teljesítményei alatt. De ezenkívül is még számos munkábaszólítás bizonyította az »Union Civiques« használhatóságát.

Anglia az 1919. évi nagy forgalmi sztrájk alatt az egész ország gazdasági életét és élelmezését súlyosan fenyegető krízis előtt állott. Angliában is megalakult — még nyugalmas időkben — egy önkéntes társulat, amely a szükségmunkák fentartására irányuló tevékenységet fejtett ki, a »National Citizen Union«. Ebből alakult ki aztán az »Organisation for the Maintenance of Supplies«, amely az 1926. évi nagy sztrájk alkalmával lépett először munkába. A szakszervezeti tanács ugyanis 1926 májusában kimondotta az alábbi

nem is az ő szeme kémlelt volna rám. Tovább nézem. Látom, hogy bosszantja nyugalmát a tekintetem. De más szem talán észre se venné, hogy a bajusza vége megmozdul néha.

Ez magyar ember, — gondoltam — mert széles e világon csak ennek a fajtának van megadva a természettől, hogy olyan nagy magafelejtéssel tud valamit nézni, amolyan isteni, nehezen zavarható nyugalommal tud valami előtt elálldogálni.

Összébbrándul a szemöldöke, tekintete mint a késpenge vágódik felém, kissé behunyorított szemszöglettel, harcos villanással. Látom, hogy az ökle összébb szorul. Erősen markolhatja botját.

Fejét nyugodt mozdulattal fordítja jobbra, szétnéz, hátha mégse őt nézem. Meggyőződik, hogy egyedül vagyunk.

— Hát mit bámulsz rajtam, öcsém, — mordul rám — nem vagyok én köbül.

— No öreg, azért nem kell haragudni, ha egyik magyar szívesen néz a másikra.

— Az má igaz, adjon Isten jó napot, nem tudom, hogy tiszteljem az urat.

— Mindegy az, öreg, akárhogy is. Testvére a magyar a magyarnak idegenben, ha odahaza nem is.

Kérges tenyere megértően simul a kezembe. Acélos szorításában benne van az öröm, a velemérés.

Tehtetem az oltár előtti szoborra téved, ő is oda pillant.

— Tegyen az ur már igazat bennem, itt nézem már jó ideje a köszentet. A többivel csak ki volnék békülve, de ezzel valahogy megakadtam.

Nézem a köbül faragott arcát, haragos barázda a homloka közepén. Ahogy a keze szorítja a kardot, kidüled

az ér a kezefején. Ahogy néztem, azt vártam, hogy elrikantja magát és közibe vág. Ha köből van is ez, de a mi fajtánk. Magyar ez, kérem! Isten csodája, hogy egy muszka ilyen magyar formájut faragott ki a köből.

— Nem csoda ez, öregem, aki ezt faragta, magyar ember, Gách István szobrászművész.

— Ha így van, uram, áldassék a keze munkája.

Most már megnyugodva leültünk a templom lépcsőjére és beszélgetni kezdtünk otthonról, az otthonmaradottokról.

Lent, pár lépésre tőlünk, lomha lassúsággal porolta az utat hatalmas gummiszerű talpaival egy tevekaraván. A szomszéd gyapotültetvényből indult, nagy, négyszögletes, fehér gyapotkötegekkel terhelten.

Szemem belefáradt a barangolásba... Megpihent a pipát tömködő kézen.

— Honnét való, öreg? — kérdezem.

— Szklenóról. Tuióc megyéből. Patyi István a becsületes nevem.

Hitetlenül nézek rá. Mikor meglátja arcomon a kételkedést jóizüen nevetni kezd.

— Furcsálja az ur, ugye? Pedig úgy van az, Szklenón lakom, de nem vagyok odavalósi. Legénykoromban vitt fel az uraság erdőkerülőnek. Addig a Mátrában jártam az erdőt, majd egész Privigyéig. Itt kerültem össze Hrubacső Janó leányával, a Markával. Valahogy nagyon rajta felejtődött a szemem. Tót volt az istenadta, az igaz, de valahogy nagyon akkurátosan magyaros volt a szeme járása, dereka ringása. Feleségem lett. Megtanult úgy magyarul, hogy egy gyöngyösi menyecske se szaporázta jobban, ha a fejemet mosta. Van három gyerekünk, meg két leányunk. Meg is lettünk volna mindig. Csak az apja, a Hrubacső

üzemekre a sztrájkot: 1. a közlekedési üzemeknél, a vasutaknál és hajózáznál; 2. az egész nyomdaiparnál; 3. a vas- és acélműveknél; 4. az építőiparban; 5. a villany- és gázműveknél. Kerek ötmillió munkás vett részt ebben a megmozdulásban. Május 3-án a munkavédelmet munkába szölitették, a vezetést a kormány vette át, a munkavédelmi tagokat pedig munkábalépésük idejére állami szolgálatban állóknak tekintették. Egyidejűleg széleskörű toborzás indult meg a munkavédelmi szervezetekbe, amely olyan eredménnyel járt, hogy 36 óra múlva a további felvételt be kellett szüntetni. Az önként belépett tagok száma több százezerre rugott, 250.000 önkéntes kisegítő rendőri szolgálatot teljesített, ebből magában Londonban 40.000

Az élelmiszerszállítás Liverpoolból, mint központból 200.000 teherautóval történt, a szükségvonatok száma az első napon 800 volt, a sztrájk utolsó napjaiban már 5.500-ra rugott; nappal a személy-, éjjel a tehervonatok közlekedtek. A londoni földalatti vilamos forgalmát is munkavédők bonyolították le, akik 6 percenkint voltak képesek vonatokat indítani, az atcai autóbusz forgalmát azonban már 200 helyett csak 20 vonalon tudta fentartani 850 autóbusz. A hírszolgálatot a »British Gazette« eleinte 70.000, később napi 800.000 lappéldánya szolgálta, de felhasználták erre a célra a rádiót és a mozikat is.

Baldwin miniszterelnök az alsóházban mondott beszédében megállapította, hogy a munkásság vezetői az állam létalapját támadják és azon a ponton vannak, hogy polgárháborút indítsanak. Nem a munkabérek vannak veszélyben, hanem az ország alkotmánya. Baldwin ennek a megállapításának a révén nyerte meg a lakosság tulnyomó részét és ennek volt a természetes folyománya, hogy a lakosság ilyen tömegesen

sorakozott a kormány mögé. Az eredmény olyan nagy volt, hogy maradandó példájául szolgálhat a polgári öntudatnak és az egyéni áldozatkészségnek. A sztrájk vezetői belátták, hogy nagy fába vágták a fejszéjüket s így aztán rövidesen összeomlott a nagy garral megkezdett vállalkozás, úgy hogy kilencednapra a sztrájkot minden feltétel nélkül be kellett szüntetniük.

Ezek általában a nagyobb munkavédelmi szervezetek. Itt megemlítem még, hogy *Olaszország* a maga munkavédelméről az ugynevezett »Carta di lavoro« törvénnyel gondoskodik, amely olyan korszakalkotó újítás, hogy azt csak egy külön cikk keretében lehetne részletesen ismertetni.

Nálunk, Magyarországon, a nemzeti munkavédelem (N. M. V.) a m. kir. minisztertanács felhatalmazása alapján a 111.111/VII. a. 1921. számú belügyminiszteri rendelettel állított fel, 1921-ben. A N. M. V. a magyar állam hivatalos szerve, amely a m. kir. belügyminiszter legfelsőbb felügyelete és irányítása alá tartozik és annak közbiztonsági osztályával egyetértésben fejti ki tevékenységét.

A nemzeti munkavédelem intézménye minden politikától és pártbefolyástól mentes társadalmi szervezet, melynek semmi más célja nincsen, mint hogy zavarok idején az összlakosság létérdekeit megvédelmezze azáltal, hogy a közüzemeket megoltalmazza és ha kell üzemben tartsa. A szervezet önkéntes belépés vagy toborzás útján nyeri tagjait. Felvehető, illetve betoborozható minden 18 évet betöltött, feddhetetlen előéletű magyar állampolgár vagy polgárnő. Rendkívüli tagként — kisegítő szolgálatra — 18 éven alóliak is felvehetőek. Nem vehetőek fel ténylegesen szolgáló katonák, csendőrök és rendőrök.

A tagok — az évenként november hóben megtar-

Janó, nyomoritotta meg az életemet. Nem akart magyarul beszélni. Ha szóltam neki róla, a mellére ütött:

— Ja som slovák! (Tót vagyok!) — kiáltotta és egy mukkot se szólt, pedig tudott magyarul.

Hej, azok a szklenói erdők! Tekintetes uram, olyan erdő nincs több a világon. Mikor odakerültem, valahogy idegennek éreztem magamat bennük. De aztán, husz esztendő alatt, lassan-lassan megtanultak tőlem a fák magyarul. Magyarul csobogott a patak, ha valamelyik klapocommal kimentem a virágos rétre, csak úgy énekeltek, mint otthon, a Mátra alján.

Ispiláng, ispiláng,

Ispilángi rózsa...

A gyerekek megnöttek, a leányok férjhezmentek. Mikor jött a háboru, én is beálltam katonának, becsülettel szolgáltam. Három medáliát kaptam már, mikor beleszaladtam egy srappellba. Most meg itt vagyok. De majd csak hazakerülök egyszer. Nem tudom, él-e még az apósom. Hrubacskó Janó. Tul járt a hatvanon, hogy elkerültem otthonról.

Még egy ideig beszélgettem Patyi Istvánna, azután mentem tovább a rabmagyarok útján.

*

Szétszagattott ország. Messze szakadt szivek. Az Alföld siratja a Tátrát, az erdőnek nincs hová küldeni illatos málnáját, házépítő fáját.

Csak a folyók mennek csak úgy délnek, mint régen, nem zavarja siető csobogásukat elbizakodott gyözők gátat, határt emelő keze.

Valahogy az én szívem is fájni kezdett, hiszen minden szivből elváltak egy-egy darabkát és a levágott, letépett rész elkezd sajogni, égni, nem talál enyhülést, csak ha utra kel a hegyek, az erdők felé,

Én is utra keltem, csak úgy pecsétes irás nélkül, gyalogszerrel. Régi, ismert utak, sokat járt erdőt, bevadászott hegyoldalok, pisztrángos patakok, mind mint ismerőst köszöntöttek.

Boldogan ballagtam az erdő mélyén. Körmöcbánya fölött borult rám az egyik este, leültem pihenni. Sötét volt. Hálam mögött az erdő rejtelmesen zúgott, morajlott, fölöttem az ég csillagszemei vidám csillogással tekintettek rám.

Lent a mélyben, mintha a tó vize tükrözne, új csillagok gyultak, a körmöci házak világos ablakai.

Másnap este egy tót faluba értem, azt se tudtam, mi a neve. Behajtott az éhség, a kényszerűség. Korcsma az utszélen. Zeneszó hallik az utra, betekintek a függönytelen ablakon. Vegyes banda játszik: hegedü, cimbalom, klarinét. Két öszfejú vendég mulat.

Beljebb kerülök. Észre se veszik, hogy bejöttem, csak a korcsmáros tesz elém egy hosszunyaku üveget. No, ez ugyan sokra taksál.

A két öreg fehérfejű legény csak nótáz tovább. Énekelnek, egyik tót nóta a másik után, szomoruan busongók, mint ennek a népnek dalai.

Csak hallgattam csendesen.

Int a fehérebb haju. Ennek nincs bajusza. Öregesen az asztalra támaszkodva feláll. Fáradt keze a levegőbe mozdul.

— Pozor! (Vigyázz!)

A banda figyelt. Az öreg reszkető hangon kezdi, a klarinét sikongva kíséri:

»Kossuth Lajos azt izente

Elfogyott a regimentje.«

Belevágott a cimbalom is, vad irammal, mint aki régi emlékek riadó szavára talpra szökken,

tandó ellenőrzési szemlén való megjelenés kötelezettségén kívül — nyugalmas időben — más szolgálattal nincsenek terhelve s tagsági díjakat sem fizetnek.

A tagok munkábaszólítás esetén napidíjat, élelmezést vagy váltságot, közös beszállásolást és ruha-koptatási átalányt élveznek; pihenő napokon a napidíj fele jár. Baleset ellen biztosítva vannak.

Feladatszerű működésük ideje alatt hatósági közegeknek tekintendők és akkor a hatósági személyek védelméről szóló 1911. évi XL. törvénycikk büntetőjogi védelme alatt állanak. Ezenkívül megilleti őket a különös büntetőjogi védelemről szóló 1914. évi XC. törvénycikk 3—4. §., 3. szakasz 2. pontjában említett becsületsértés és rágalmazás elleni védelem is.

A nemzeti munkavédelem következőképen tagozódik:

a) a Büm. VII. közbiztonsági osztálya keretében N. M. V. felügyelőség, mint irányító szerv;

b) Budapest székesfőváros nemzeti munkavédelmi hivatala, tizenhat kirendeltséggel és

c) a törvényhatóságok, vármegyék munkavédelmi hivatalai.

A vármegyék és törvényhatóságok székhelyein, általában az illető törvényhatóság területére kiterjedő hatáskörrel Nemzeti Munkavédelmi Hivatalok létesültek, élükön egy-egy hivatalvezetővel. A hivatalvezetők az illetékes törvényhatóság első tisztviselőjével, illetve az illetékes elsőfoku rendőrhatalóság vezetőjével egyetértően járnak el.

A törvényhatósági N. M. V. hivatal a járások szerint alosztályokra tagozódik, az alosztály viszont szakaszokra oszlik; az alosztályok és szakaszok vezetői képezik a községekben a hivatal kirendeltségeit

és mint bizalmi tagok szerepelnek. A tagokul belépni öhajtó férfiak és nők a N. M. V. hivatalnál vagy az egyes községekben levő N. M. V. bizalmi tagoknál, a székesfővárosban a kirendeltségeknél jelentkezhetnek felvétel végett.

A létfenntartáshoz multhatatlanul szükséges üzemek biztosítása a kirendeltségek feladata, amit azok állományának két csoportja hajt végre. Az egyik csoport szakképzett emberek bevonásával a munkák elvégzését biztosítja, a másik csoport pedig őrségek és járőrök által az előbbieket személyét, a munkálatok zavartalan folyását, az épületeket és anyagokat védelmezi. A N. M. V. nőtagjai az egészségügyi és gazdasági ténykedés körében nyernek alkalmazást.

A szervezet működése munkábaszólítás esetére a legapróbb részletekig tervszerűen elő van készítve és állandó ellenőrzés alatt áll. A nemzeti munkavédelem munkábaszólítását a m. kir. belügyminiszter rendeli el. A tagok felhívása írásbeli felhívás útján történik és nemzeti színű, N. M. V.-vel betűzött röpcédulák ki-függesztése által lesz kihirdetve.

Miután a N. M. V. tagjai csak nyilvántartásban állanak a kirendeltségeknél, azok felhívása, bemutatása, felszerelése néhány órát vesz igénybe, miért is legkorábban hat óra múlva, de legkésőbb tizenkét óra múlva állíthatja fel őrségeit. Ezen időpontig a biztosítást a honvédség, a csendőrség és a rendőrség végzi.

A bevonult tagok arcképes igazolvánnyal és N. M. V. felirású karszalaggal láttatnak el és részben az üzemekbe, részben az őrségekre irányíttatnak, hol 24 órai felváltás mellett végzik szolgálatukat.

A N. M. V. a létfenntartáshoz szükséges következő üzemeket biztosítja, u. m.: vízművek, gáz, villany, posta, vasut, élelmiszerüzemek, temetkezési vállalatok,

Zengett-zugott a kis korcsmaszoba, tele tüdővel fujta két fiatal a öreg:

»Ha még egyszer azt üzeni,
Mindnyájunknak el kell menni.«

Kivágódott a korcsmaajtó. Hat fegyveres lépett be egymás után: a cseh katonai járőr.

A korcsmáros hajlongva sietett eléjük. A csehek mögöttem sarokba lökték a fegyverüket, aztán a hosszú asztalhoz ültek, ahol én ültem.

A szomszédos torkok nyelték az italt: a cselák is tud inni, ha nem kerül pénzbe.

A két öreglegény ajkán még egyre zengett a megismélt nóta. A csehek gyanakodva nézték őket. Azok észre se vették.

Most a két vénlegény közül a bajuszos diktálta a nótát:

»Ferenc Jóska de, kiállott a kapuba,
Éppen arra ment egy század rekruta.
Ferenc Jóska de...«

De, a többi már nem értettem, mert az egyik cselák katona felugrott és belekiáltott a nótába:

— Csus! Nincs van Ferenc Jóska!

Erre, aki a nótát diktálta, elkapta az előtte álló hosszszunyaku üveget, úgy dobás közben fordult meg, de azért olyan pontosan a homloka közepébe talált, hogy a cseh vitéz hangtalanul az asztal alá fordult.

A másik, a fehérebb haju is nyult az üveg után, de az üveg nyaka helyett a klarinétot markolta meg és vágta a felugró csehek közé.

Lett erre felfordulás.

A csehek a sarokba támasztott fegyverekhez rohantak. De ijedten hőköltek hátra. Ott álltam. Egyik fegyver már a kezemben.

Gyöngéden figyelmeztettem őket... Ne tovább!

Röpültek az üvegek. A két fehérhaju ugyancsak dolgozott. A székláb is előkerült.

Rövid harc után a hat cselák a padok alatt feküdt ajultan, némelyik keservesen nyögött.

Mikor az ütközet befejeződött, a fehérhaju legény oda-szólt a korcsmárosnak.

— Mózsi! Uj italt, nagyon megszomjaztam.

Mikor már ott voltak az üvegek, felém pillantott:

— No, testvér, ezt megcsináltuk.

Jobban megnézett. Én is őt.

— Tyhü a kirelejumát, tekintetes ur!

Azzal se szó, se beszéd, átölelt, körülcsokolgatott.

Én csak most ismertem rá, hogy a kirgizek földjéről hazakerült ismerősöm: Patyi István.

Azzal elém tuszkolta öreg társát is.

— Az apósom, tekintetes ur, a Hrubacsko Janó. Ne reszeljen vele is kezét fogni a tekintetes ur. Mióta ezek a cselákok itt az urak, azóta nagyon egyetértünk. Így szombatán át szoktunk jönni a hegyen. Hol egyik, hol másik faluba megyünk mulatni. Egy pár csehet elverünk, aztán megnyugodva megyünk haza. Csak a mi falunkban nem lehet ezt megcsinálni, mert ott ismernek.

— Sztari! (Öreg!) Kolintsa egy kicsit fejbe azt a cselákot, a szemé nincsen elájulva, nagyon idepillog. Az utasításnak az öreg híven eleget tett.

Összeszedtük a csehek fegyvereit. Megindultunk ki az éjszakába.

Az erdőn át a hegyre kapaszkodtunk. Mentünk Hrubacsko Janó falujába, akiből a csehek neveltek öreg korára Kossuth nótá mellett mulató, keménymarku magyart.

köztisztasági üzem, csatornázás, fuvarozási üzem, pék- és vendéglőüzemek.

Az üzemekben teljesítendő munkák elvégzésére szükséges szakképzett munkások pótlására a N. M. V. intézmény saját kebelében évente sok tagot képez ki, ezen kiképzést a Büm. irányítja.

Hogy szükség esetén milyen eredménnyel működött a nemzeti munkavédelem intézménye, az az alább felsorolt eseményekből lesz megállapítható:

1923. évben, amidőn a N. M. V. még csecsemőkorát élte, a sztrájkvezetők annak erejét lebecsülték és a mozdonyvezetőket, valamint a fütöket országos sztrájkba kényszerítették. Megállott az ország ütőere, de csak egy pillanatra, mert a N. M. V. munkába lépett és a sztrájk kitörésekor 150 mozdonyvezetésben kiképzett tagját behívta.

A sztrájkoló mozdonyvezetők és fütők augusztus 2-án 16 órakor hagyták abba a munkát. A vasutigazgatóság rendelkezésére bocsátott N. M. V. tagok már 18 óra 25 perckor egy 50 tengelyes vonatot indítottak, tehát már két óra 25 perc múlva megindult a forgalom.

A vasutigazgatóság Budapestről naponta 7 személy, 7 élelmiszer vonatot indított, azonkívül vidéken is számos vonat, köztük több szénvonat állott munkában. Azok számát a 3. napon még szaporították. A vasutvonalak és műtárgyak biztosítását 16.000 N. M. V. tagunk teljesítette.

A mozdonyokon szolgálatot teljesítő mozdonyvezetőink és fütőink büszkén fogadták a berobogó vonat láttára a lakosság szívből jövő elismerését és tiszteletnyilvánításait. Három nap múlva a sztrájkoló vasutasok visszatértek a munkához.

A N. M. V. intézménye ez alkalommal legmagasabb és legmelegebb elismerést nyert. Kormányzó ur Öföméltósága is legteljesebb elismerését nyilvánította a szervezet tagjainak.

1924 április 7-én az összes budapesti napilapok szedői léptek sztrájkba, mire a belügyminiszter ur még április 6-án kiadta a munkabaszólitási rendeletet. Április 7-én este már 56 müegyetemi hallgató, mint kiképzett nyomdász, állott munkába. Szükséglap gyanánt, a »Reggeli Hírek«-et »Esti Hírek«-et és »Budapesti Közlöny«-t szedték munkavédőink, mely szükséglapok közül a »Reggeli Hírek« napi 30.000, az »Esti Hírek« napi 25.000, a »Budapesti Közlöny« napi 3000 példányban jelent meg. N. M. V. tagjaink átlagos munkateljesítménye a napi 8 órát meghaladta.

A leszerelés a sztrájk beszüntetésével 1924 május 5-én rendeltetett el, ami egy óra alatt meg is történt.

Fentiekén kívül még számtalan sztrájk alkalmával működött közre a N. M. V. az üzemek zavartalan működésének fentartásánál, így: 1923 április 8-tól 16-ig a fővárosi köztisztasági üzem munkásainak sztrájkja alkalmával 80 tudomány- és müegyetemi hallgató végezte a főváros utcáinak öntözését.

1923 április 11-től április 17-ig 240 N. M. V. tag végezte a sztrájkoló székesfővárosi községi élelmiszer árusító és lóhusüzem alkalmazottainak munkáját.

1923 április 11-től 36 óra hosszat 56 N. M. V. szakmunkás végezte az Ujpesti Phöbus villamossági üzem munkálatait.

1923 április 11-től 17-ig a budapesti kenyérgyárat tartották N. M. V. tagjaink üzemben; naponta 132 szakképzett pékmunkás foglalkozott benne.

1923 április 11-től 12-ig a vasmegyei elektromos müvek sztrájkoló munkásait helyettesítették.

1924 június 21-től 23-ig is volt egy kisebb méretű nyomdász sztrájk, melynél 26 munkavédő működött.

1924 június 25-től július 5-ig a ceglédi henger-malom munkásait helyettesítette 12 N. M. V. tag.

1926 június 5-től 7-ig a balassagyarmati árvíz-katasztrófa mentőmunkálatainál segédkeztek sikeresen.

A fent felsoroltakon kívül tagjaink még több alkalommal szólították a vidéken munkába.

A közüzemek kapujában tehát áttörhetetlen acél-falként állt a »nemzeti munkavédelem«.

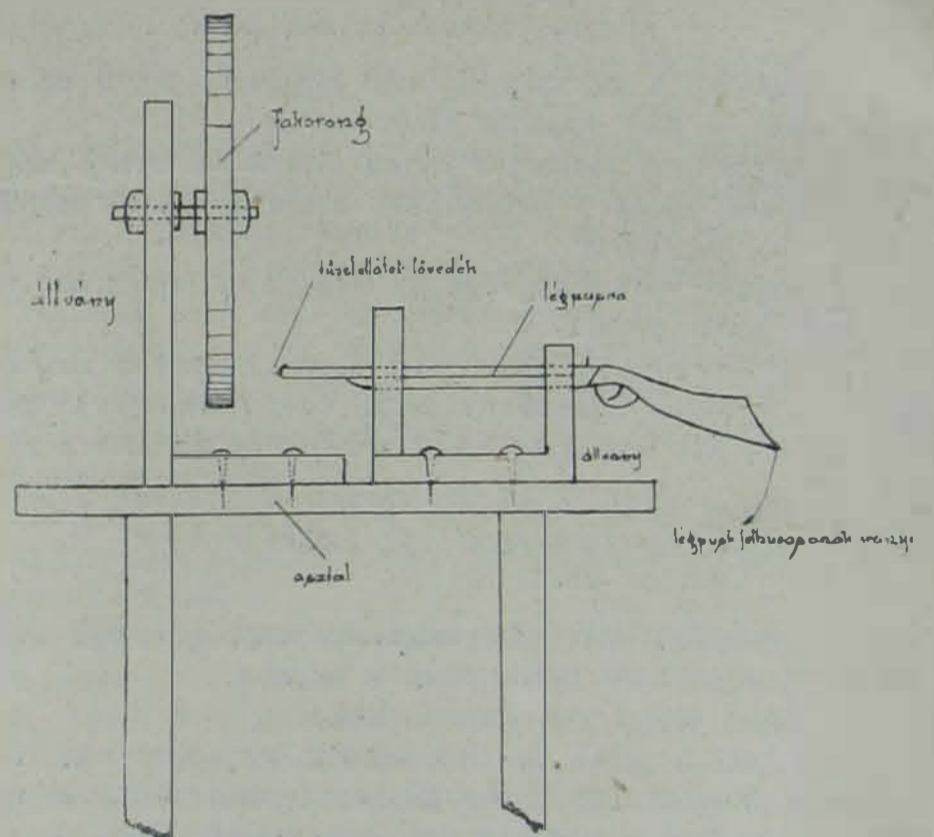
A külföld elismerésének példaként álljon itt a »Technische Nothilfe« Grácban megjelent német szövegű könyvből az alábbi idézet: »A magyar nemzeti munkavédelem iskolapéldája annak a nagy erkölcsi befolyásnak, melyet egy jól támogatott, jól megszervezett és céltudatosan irányított nemzeti munkavédelem jelmutathat.«

Egy vásári csalás.

Irta : revisnye REVICZKY ZSIGMOND főhadnagy.

A Csendőrségi Lapok 1926. évi 16. számában ismertetett vásári csaláshoz egy másikat óhajtok ismertetni, hogy vásárügyeleti járőreinknek módjukban álljon az ezzel esetleg kísérletezőket leleplezni és visszaélésüket beszüntetni.

A mutatványos a vásár egy látogatott helyén felállítja a játékasztalt, amelynek egyik végén egy lécre forgatható fakorong van felerősítve. A fakorong tengelye az asztal lapjával párhuzamos, a korong forgása tehát az asztal lapjára merőlegesen történik. A koronggal szemben egy állványba légpuska van erősítve, amelyből egy szeggel ellátott pálcikát lehet a korongra kilőni. (1. ábra.)

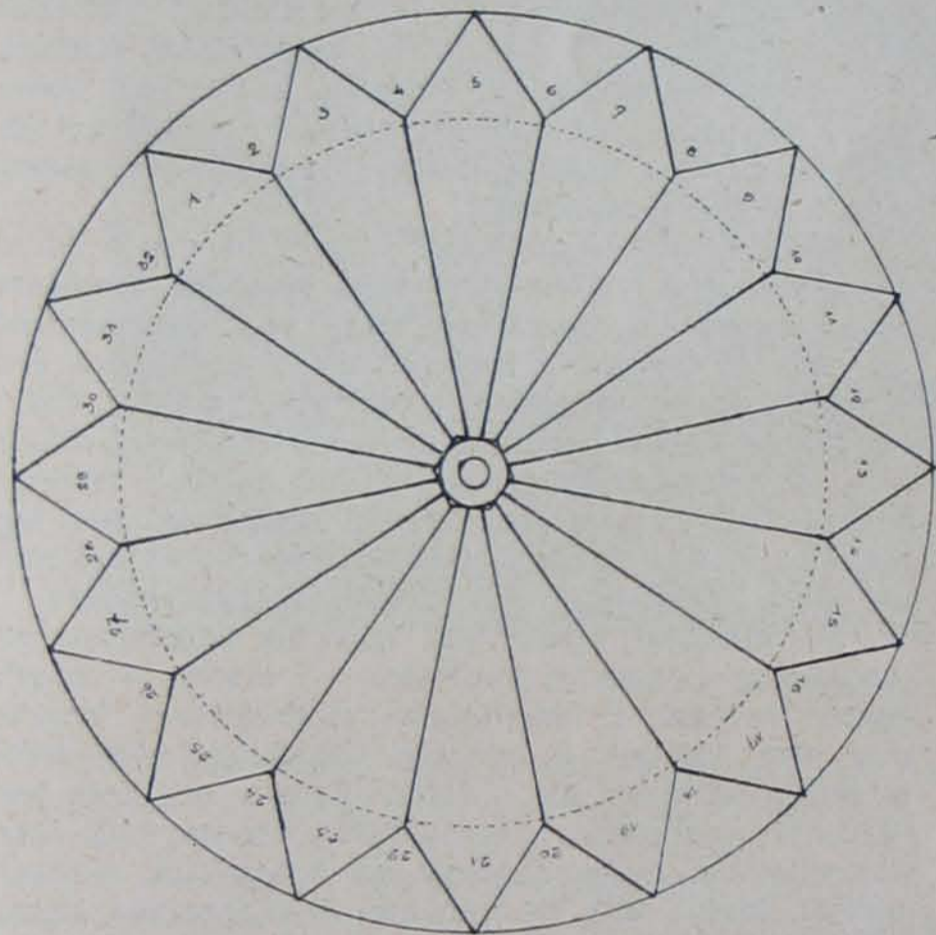

1. ábra.

A fakorong felülete mezőkre van beosztva s minden mező a 2. ábrán látható módon meg van számozva. Ha tehát a mutatványos a korongot megforgatja és a forgó korongra a légpuskából a pálcikát rálöveli, az a korongon valamelyik mezőbe belefuródik; ennek a mezőnek a száma a nyertes szám.

Az asztalra különféle kecsgetető nyereménytárgyak vannak helyezve, órák, önborotváló készülékek stb., de ezek mellett természetesen egészen kis értékű, 50—60 filléres nyereménytárgyak is, mint pl. kis fésűk, száj-harmónika, egy darab szappan, papírból készült levél-tárca stb., stb. Mindegyik nyeremény meg van számozva ugyanazokkal a számokkal, amelyekkel a forgó korong egyes mezői el vannak látva.

A tulajdonos a körülállóknak kis kartonlapokat ad el, amelyeken 6—6 szám van. Egy-egy kartonlap ára 40 fillér. Már most a légpuska kilövése után az a játékos, akinek kartonlapján megvan az a szám, ame-

2. ábra.

lyiknek mezőjében a pálcika a korongba furódott, elnyeri azt a nyereménytárgyat, amely az asztalon ugyanazzal a számmal van ellátva.

A játék tehát látszólag valóban szerencsejáték, mert hiszen a játékos és a tulajdonos kockázata egyforma; valakinek minden fordulónál okvetlenül nyernie kell — feltéve persze, hogy minden kartonlapot megvesznek — a tulajdonosnak pedig látszólag nem áll módjában szabályozni, hogy a légpuskából kilőtt pálcika a korong milyen számú mezőjébe furódjék be.

Aki azonban a játékot hosszabb ideig megfigyeli, rájön, hogy a játékosok kivétel nélkül mindig csak az értéktelen nyereménytárgyakat nyerik el, értékesebbet, órát, börtárcát stb. soha. Ezeket a kisebb nyereménytárgyakat aztán a tulajdonos 60—80 fillérért rögtön visszavásárolja a nyerőtől, aki ezért az összegért rendszerint újabb kartonlapokat vásárol s a nyereményét a második-harmadik fordulónál már el is veszítette.

Egyszerre azonban kiválik a körülállók közül egy atyafi, előretolakszik és: »Azt a kutya-fáját, nekem muszáj nyerni!« felkiáltással megveszi az összes kartonlapokat. A korong megindul, a légpuska kilövi a pálcikát (a »boltznit«) és ime, csodák-csodája, az éppen a legszebb óra számába furódott bele. Az atyafi boldogan vágja zsebre az órát, mire a tulajdonos alkudozni kezd vele, hogy mennyiért volna hajlandó azt neki visszaadni. A szerencsés nyertes 15 pengőt kér

érte, a tulajdonos ígér hetet, míg végre hosszas alkudozás után megegyeznek 12 pengőben, amit a tulajdonos mindjárt ki is fizet neki, mire a nyerő nevetve eltávozik. Természetes, hogy ezek után ujult erővel indul a játék, de hiába, megint és mindig csak fésű és szappan a nyeremény, az óra nem akar többé kijönni. Ez a jelenet naponta többször megismétlődik s talán fölösleges is mondanom, hogy a »szerencsés« nyerő a tulajdonos társa, aki időnkint végigcsinálja az óraelnyerést, hogy a körülállók lankadó játékkedvét újra felélessze, ami persze mindig sikerül is neki.

A trükk igen egyszerű. A 2. ábrán láthatjuk, hogy a páros számok a forgó korong szélén levő háromszögekben, míg a páratlanok a korong közepéből induló hosszú mezőkben vannak elhelyezve. A légpuska az állványba úgy van berögzítve, hogy a csőtorkolat és ezzel a korongra merőleges csőtengely függőleges irányban, felfelé és lefelé mozgatható ugyan, de lefelé csak addig a határig, amíg azt a 2. ábrán a szaggatott vonalú kör jelzi. A szórás alsó határa tehát a szaggatott vonal, azontul a korong széle felé a lövedék egyáltalában nem furódhatik be, vagyis mindig csak a páratlan számok területére eshetik, a párosokéra nem.

Természetes, hogy az értékesebb nyereménytárgyak mind a páros számokon vannak, a kevésbé értékesek pedig a páratlanokon. Így aztán, ha nyer is valaki minden fordulónál, a tulajdonosnak mégis megvan a maga haszna, mert hiszen a 60—80 filléres nyeremény fejében hat kartonlapot adott el 40 fillérével, összesen 2 pengő 40 fillérért, a haszon tehát minden fordulónál legalább 1 pengő 60 fillér.

A tulajdonosnak természetesen módja van rá, hogy a légpuska rögzítését úgy módosítsa, hogy a lövedék a párosszámú mezőkbe is belefuródhassék, ezt azonban csak olyankor csinálja, amikor a társával »játszik« vagy esetleg olyankor, amikor egy-egy erőlyesebb játékos rájön a csalásra és botrányt csinál.

Ez az utóbbi eset egyébként egészen ritka, mert a nyerő rendszerint örül a kevésbé értékes nyereménynek is, amely mégis csak többet ér annál a 40 fillérenél, amennyiért ő a maga kartonját vette. Ezenkívül a tulajdonos is gondoskodik róla, hogy a körülállók a légpuska szórásának az alsó határát fel ne ismerjék, t. i. a korongot képekkel ragasztja tele, amelyek a korong forgatásával különféle mozgó alakokat mutatnak s így aztán a játékosok legtöbbször a képet nézi, nem a csalást, amelyet azonban most már a csendőrnök könnyű lesz lelepleznie.

A tornai vár előtt.

Magyarország csonka szélén,
Fájó szívvel portyázom én,
Elöttem a tornai vár,
Sötét felhő ül az ormán.

Túlról a nagy, kéklő hegyek,
Búsán felém integetnek,
Én meg vissza integetek
S a szellővel átüzenek:

»Ránk virrad még a mi napunk,
Idegenél mi nem hagyunk!
Él a magyar, reméljétek,
Tornai vár s kéklő hegyek!«

Dybás József csendőr.
(Garadna.)

Tettetők, furfangosak és az igazságkeresés egyéb gáncsvetői.

Irta: KRANTZ DEZSŐ hadbíró őrnagy.

Egy német társadalmi író azt a lesújtó tapasztalatot vonta le megfigyeléseiből, hogy az emberi társadalom egyedeinél mind ritkábbá válik a föltétlen igazmondó. Ennek okául azt állítja, — és elhíhető — hogy a nyughatatlan, zajos, küzdelemteljes modern életvilág az embert jellembeli és cselekvésbeli puritánságából szinte észrevétlenül kivetkőzteti. Ezért a mai ember bonyolult lelki világának, őszinte igazmondásának és ennek ellenkezőjének helyes megítélése a legnehezebb feladatok egyike és mint ilyen, derekasan próbára teszi — elsősorban az igazságszolgáltatásban — a nyomozást és bizonyítást végzők ügyességét és emberismertét. Hiszen a legkülönbözőbb elemek fordulnak meg az Elet nagy szinpadán és az átlagos, tehát nem is catoi erkölcsű jellemnél talán még népesebb a nem őszinték, a tettetők, színészkedők és furfangosak tábora.

A tettetés — és általában a megtéveszteni akarás — legkülönbözőbb fortélyai közt, amelyekkel főleg a bűnügyi nyomozásban találkozunk, elterjedt a nagyot hallás és a teljes siketség szinlelése. Igen alkalmasnak gondolják ott, ahol tanácsos a minden irányban jól megfontolt válasz, az esetleg kellemetlen, avagy éppen sorsdöntő kérdésekre való válaszadásra pedig az időnyerés. Ugyanennek a célzatnak vagyunk kénytelenek engedni feladatunk érdekeinek ellenére is ott, ahol a kihallgatandó váltig erősíti és ezt az állítását nem tudjuk megcáfolni, hogy ügyködésünk nyelvét nem, vagy nem eléggé bírja s bennünket emiatt nem tud megérteni. Ha csak tehát magunk nem bírjuk nyelvét, tolmácsot vagyunk kénytelenek alkalmazni, ami természetesen nemcsak ügyködésünk, kérdezéseink menétét teszi lassabbá és nehezkessé, hanem a kihallgatandó válaszában mikéntjét is az ő részére jobban és körültekintőbben megfontolhatóvá. Mondanunk sem kell, hogy ez a körültekintés és megfontoltság itt csupán a rosszhiszemű, hazugságokra felépített vallomásokra vonatkozik.

Ügyes nyomozócsendőr azonban az illető arcának megfigyeléséből legtöbbször abban a helyzetben lesz, hogy megállapíthassa, miszerint az, az állított nyelvismeret hiány dacára, nagyon is előre gondolkozik és a tolmácsolás alatt magának oly vallomási tervet épít fel, amelyet érdekei szempontjából legalkalmasabbnak vél.

De a nagyot hallást tettetőt is leleplezhetjük és e célra nem egyedül az Avé-Lallemant által ajánlott igen egyszerű módszer áll rendelkezésünkre, mely szerint valamely jóhangu segédközegünkkel a kérdéseket addig kiáltatjuk a szimuláló fölébe, míg csak fel nem hagy próbálkozásával. Ez az eljárás, eltekintve attól, hogy nem perrendszerű, nem is alkalmazható mindennütt, de nem is válik be mindig, mert ez a »hangostrom« az igazán süketnek is fájdalmas lehet.

Alkalmasabb leleplezési mód az, ha a sükettség tettesének gyanujába vett egyén mögött hirtelen nagyot dobbantunk, vagy mögötte valamely súlyos tárgyat a padlóra ejtünk. Az igazán süket a padlónak, a székeknek, melyen esetleg ül, illetve testének hangvezetése révén támadt bizonyos hallás, de mindenesetre a dobbantás, illetve leejtés által okozott rázkódtatás követ-

keztében megérzi, hogy történt mögötte valami és megfordul. Ellenben a szimuláns azt hiszi, hogy ezt neki nem szabad meghallania és mozdulatlan marad.

Virtuskodásoknak és tettlegességgel járt hasontermészetű ügyeknek a küzdelemben alulmaradt, szenvedő alanyai gyakran keresnek kudarcukra fájdalomirt azzal az állítással, hogy bántalmaztatásuk következtében egyik vagy másik fölükre megsüketültek. Az ilyen egyoldali süketiséget pompásan lehet szimulálni, de a szimulációt még nagyszerűbben leleplezni. Ugyanis a »megsüketült« föléihez vezetett rövid, egyenes gummicsőveken át jobb és balfelől egyidőben, félhalkan más-más szöveget mondatunk és emberünket felszólítjuk, hogy a hallottakat ismétlje. Ha az illető pl. jobbfelére tényleg megsüketült, a balfelére mondottakat pontosan meg fogja ismételni, ha azonban a féloldali süketiséget szimulálja: az ugyanazon időben hallott két különböző szövegű beszédből egyetlen értelmes mondatot sem fog tudni visszaadni.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni, mennyire fontos a gyanúsítottak, illetve terhelték, valamint megbízhatatlan tanúk kikérdezésénél, hogy azok szemrebbenését, arc- és testmozdulatait pillanatra se hagyjuk éles, mindazonáltal észrevétlen megfigyelés nélkül. Ezt a figyelemmelkísérést alkalmazzuk az állítólagos süketre is és arcjátékából, szemének felcsillanásából, valamely bosszus fej- vagy kézmozdulatból csakhamar meg fogjuk állapíthatni, hogy melyik kérdés, illetve nyilatkozat minő hatást gyakorolt a »süket« ravaszkodóra.

Az elmebajt, eskört stb. szinlelők leleplezése már rendszerint hosszabb, szakszerű — orvosi — megfigyelést igényel. E megfigyelés módszereinek ismertetése nem tartozik a laikusra. Minthogy csak orvosi vélemény dönthet az elmebaj fenn vagy fenn nem állásának kérdésében: teendőinket abban kell összpontosítanunk, hogy azoknak az egyéneknek a kikérdezésén kívül, akik ez irányban felvilágosítást adhatnak, beszerezni igyekszünk azokat a hivatalos vagy szolgálati értesüléseket is, amelyek azután, az orvosi megfigyelésnél, majd a szakvélemény megalkotásánál értékesíthetők.

Az igazság gáncsvetői között különösen említénnünk kell még azokat, akik a hatóság vagy bíróság eljárásának tárgyát képező ügyben mint tanúk hamis tanúságot tesznek vagy hamisan esküsznek s ezzel azokat a garanciákat hamisítják meg, amelyekkel az állam törvényei az igazságot biztosítják.

Nyilvánvaló, hogy az ítélet és határozat nem juttathatja érvényre az anyagi jogot, ha azon tényleges viszonyokra nézve, melyektől a jog megállapítása függ, hamis tanúk és hamis esküvők tévedésbe ejtik a bírót. Az igazságnak, a jognak kell elbuknia, ha bűnös merényletek hamisított vagy költött színekben tüntetik fel azokat a tényeket, amelyek a való fölismerésének és a legtöbb esetben maga a jog megállapíthatásának alapját képezik. A tanuvallomás ugyanis lényegben nem egyéb, mint valamely dolog megtörténtéről vagy meg nem történtéről, vagy valamely körülményről észlelet vagy érzéki tapasztalat útján szerzett tudomásnak a bíróság, illetőleg hatóság előtt oly ünnepélyes formában való előterjesztése, aminőt a törvény azon célból kíván meg, hogy a tanu előterjesztése bizonyítéknak vétessék, s minthogy ezen ünnepélyesség rendszerint abban áll, hogy a tanu vallomását a törvényben vagy a szabályokban meghatározott eskü letételével megerősíti: ehhez képest a vallomás bizonyító ereje rendszerint az eskütől van föltételezve.

Amit vissza kell szereznünk: Bártfa.

Csak természetes, hogy miután a törvénykezés az igazságnak, a jognak megvalósítója és érvényesítője, ismerni kell a jog és igazság védelmében a hamis tanunak és hamis esküvőnek praktikáját, nehogy az ilyen »ludasok« miatt — miként őket régi törvényeink nevezik — a hazugságot valódi ténynek legyen kénytelen kimondani. Halhatatlan Arany Jánosunk vén Márkusától kezdve, aki a sommás határperben a ladányi határ földjét »talpa alá tette, úgy esküdt a földre«, a hamis tanuzás minden csinja-binjának és fortélyosságának vannak követői. Ez az állapot annál veszedelmesebb, mert böven juttat szerepet a babonának is, mely ismer oly bűvszereket, melyek birtokában az illető, ha hamisan esküszik, abban a tudatban él, mintha igaz esküt tett volna, esküje sem lelkiismeretét terhelni, sem őt a büntető igazságszolgáltatás kezére juttatni nem jogja.

Némely vidéken úgy tudja és bizonyára alkalomadtán így is gyakorolja a nép, hogy büntetlenül tanuskodhatik hamisan, ha a bubos banka szemét — mely általában szerencsét hoz a bíróságnál — tudja magánál. Vagy: ha elhalt gyermekének valamely csontdarabocskája van a zsebében. Vagy: ha behajlítja hüvelykujját, a mi különösen a zsidók esküjénél figyelemre méltó, ha rendes bíróság előtt rituális módon, tehát feltett kalappal, jobbkezüik törára tevésével (Mózes 2. könyve 20. fejezetének 7. verse) kénytelenek esküdni. A hirhedt mármaroszi zsidó-tanuk megbizhatatlansága a köztudatban él és a jelek szerint talán csak annak a vallási szertartásuk szerint letett eskünek adható, még hitsorsosával szemben is, valami érték, amelyet a tanuskodó hitsorsos saját rabbija előtt, szombaton tett le. A mohamedán kijátszotta az esküt, ha e szavaknál »Jenim ederim« (esküszöm) jobb- vagy balkezének mutatóujját feltartotta. Rávall a tanuskodóra, ha esküre emelt jobbával egyidejűleg balját mereven lecsüngesztí

és balkezének három ujját — jobbjának mintegy ellensúlyozásául — ugyanugy tartja esküre; ha balkarját csipőre teszi; ha balját ökölbe szoritja; ha eskü után kiköp; ha megelőzően hét apró kavicsot tett szájába; ha aranyat helyez nyelve alá; ha vallomása alatt egyik nadrággombját sodorintván, leszakítja; ha előzőleg körlevelet tett lábbelijébe stb.

Ott, ahol hiszi a nép, szokásos kinyitni az ablakot, ha esküre kerül, hogy az esetleg hamisan esküvő lelkét az ördög azonnal magával vigye. Zárt ablakon át ugyanis a sátán nem térhet be.

Ezt így is magyarázzák: *Befelé* az ördög sohasem jön az ajtón vagy az ablakon, hanem a kéményen át. *Kifelé* ellenben akár a zárt ablakon át is távozhatik, anélkül, hogy üvegjén kárt tenne. Más eset, ha a hamisan esküvő lelkével távozik s nehogy ilyenkor terhével kárt tegyen az ablakon: inkább kinyitják azt. Az alpesi tartományokban — szánt szándékkal feltűnő módon — ablakot nyitnak ott, ahol különben az igazmondás sántitana, állítólag rendszerint az ohajtott eredménnyel.

Délszláv eredetű ártatlan babonás furcsaság, hogy ha a bíróság vagy hatóság előtt megjelenő ügyes-bajos ember avégből, hogy ügye kedvezően intéződjék, talizmánt hoz magával. Kendőt, mellyel valamely halottnak állat felkötötték; ám csomójának meg kell lennie, különben mit sem használ. Nehogy pedig az ellenfél legyen pörnyertes, a kendőbe az orrot kell kifujni az illetékes hatósági személy előtt!

Ki győzné azonban mind felsorolni azokat a furfangosságokat és furcsaságokat, melyekkel hatósági ügykötések alkalmával a felek részéről találkozunk. E téren cigányaink vezetnek, kiknek szokásaival, viselkedésével jó lesz megismerkednünk.

Törvény előtt a cigány rendszerint elővigyázatosan, tapogatózva viselkedik. Miként a zsidók és alta-

Az olasz trónörökös keleti utazása során Kairóba is ellátogatott, ahol ünnepélyesen fogadták.

lesen és akkor is feltételekhez kötötten adható. Mellékbüntetésre nincs amnesztia.

A tettes menekülése súlyosbító, a tette társak megjelölése enyhítő körülmény.

A fasiszmus néhány jogi javat vesz e törvényével rendkívüli védelmébe: a fasiszta államot, annak személyes képviselőit, a jelenlegi gazdasági rendszert, a családot és az erkölcsöt. Ezeket szerfelett elrettentő büntetésekkel büntetjük körül, melyek minden más európai büntető törvénykönyv szankcióinál szigorubbak. Egyéb területeken rendes törvényhozási nyugalmat mutat a fasiszta BTK.

A család védelmét szolgálja például az a nálunk ismeretlen büntetőjogi érdekesség, mely *tiltja és bünteti a vadházasságot* (ez megvan a hajor rendőri büntető törvénykönyvben is; a *kitalottat* legkevesebb két esztendei börtön sújtja, utána felügyelet vagy száműzetés.) Fogamzást akadályozó szereket, amennyiben azok nem kifejezetten fertőzéselleni óvószerek, árusítani nem szabad.

A katolikus vallást, mint hivatalos államvallást (religione ufficiale dello Stato) igen messzemenő védelem övezi a törvénykönyvben. Az egyház óhaját szolgálja a hamis vallomás meglehetősen kemény megtorlása: legkevesebb egyévi börtön. Ez jár a *hamis önvádolásért is*. Az egyháznak itt az a kívánsága ugyanis, hogy a bűnügyekben való eskettetést lassanként szüntessék meg a világi hatóságok.

Megjegyzésre méltó *Olaszország birodalmi egységének védelme*: «ciunque commette un fatto, diretto disciogliere l'unità dello Stato», mondja a 246. cikkely (aki az állam egységének felbontására irányuló cselekedetet követ el...), halállal büntetendő.

Ugyaníly figyelmet érdemel a *sztrájkra, szabotázsra, passzív rezisztenciára* vonatkozó rész:

hivatalok, intézetek, üzemek és munkálatok együttes elha-

gyása, amennyiben ezek nyilvánosak és életbevágó fontosságúak, ugyszintén a passzív ellenállás két esztendeig terjedő börtönbüntetéssel jár. Az együttesség már három személynél megállapítandó.

Ha az elhagyás politikai szándékból történt, a büntetés két évtől öt évig terjed.

A kizárás, sztrájk, szabálytalan munkateljesítmény, ugyszintén meghatározott mezőgazdasági termények és ipari készítmények bojkottja mind büntető törvénykönyvbe ütköző cselekmény.

Jogbölcseleti igazolást törvényeikre ezekben adnak a fasiszták.

A törvények jutalmazó és büntető hatalma által nyilvánul meg az erkölcsi világrend. Az állam nem egyéb, mint Isten külső rendje a földön; ez isteni rend alapja a személy épsége, a vagyon védelme, a családi élet, az állam és végül az egyház állandósága.

Az egységes Olaszországban még nem támogatott nagy erkölcsi erejével a Vatikán törvényt annyira, mint ezt. Ami az Egyházi Államot megszüntetett olasz állam egyik ismert büntetőjogi megtorlása volt, azt a fasiszta büntető törvénykönyv eltörli: a pápai államot elrabló Olaszország e ténykedését már szabad kiprédikálni és más módon is helyteleníteni az olasz papoknak.

Az olasz állam jóhírneve ellen elkövetett cselekményekért külföldi állampolgárok is felelősek ezután, még abban az esetben is, ha inkriminált tetteiket külföldön követték el. Az eljárás függőben van addig, míg az ilyen külföldi állampolgár olasz területre nem lép. A belépés pillanatában le kell tartóztatni.

Csendőrszempontról kiváltképpen érdekes az a szakasz, mely kimondja, hogy az állam bármely funkcionáriusának első felszólításra nem engedelmeskedő egyén egy évig terjedhető börtönnel sújtható.

Ugyancsak egy esztendeig kimondható börtönbüntetés torolja meg az olyan egyén mulasztását, aki tud valamely, a büntetőjogba ütköző cselekményről, de ezt nem közli a hatóság illetékes közegeivel.

*

A törvény a fasiszta állam mindenhatósága nevében készült. Európa büntetőjogi szaksajtója mindenfelé nagy részletességgel foglalkozik vele. Mellette is, ellene is történik állásfoglalás. Eredetiségét, ujszerűségét és sok tekintetben (különösen a kármegtérítési rendelkezésekben) legelő haladó voltát még az ellenkező politikai hitvallású szakirók is elismerik.

K.

A lábnyomok szerepe a nyomozásban.

Irta: SZÉKELY VLADIMIR rendőrfőtanácsos.

A kéz ujjnyomainak a nyomozó működésben való szerepe és jelentősége közismeretes. A menekülő, rejtőző bűnösnek egy-egy sima felületű tárgyon ott hagyott ujjnyoma valósággal — névjegye. Az ujjvégek bőrfodrainak vonalrajzai után — volt rá eset — a tudós daktiloszkópus már percnyi időkre rá meg tudta mondani, ki járt a betörés vagy gyilkosság színhelyén.

De a kézujjnyom mellett ne feledjük el a lábnyomot sem, mely akárhány bűnesetben épp úgy árulója lehet a menekülő tettesnek, mint az a kéz, mely gyilkolt, betört.

A lábnyomnak is fontos feladat jut. A nyomozónak sokszor járhat a kezére, amikor meg kell állapítani, hogy mint jutott közel a tettes áldozatához vagy zsákmányához, merre menekült. Többen, kevesebben voltak-e, sőt az éles és gyakorolt szem abból a puha pázsitból vagy szemes agyagtalajból lenyomódó lábból még a tettes — *kilétét* vagy legalább is külsejére következtető adatokat olvashatja ki.

Kétféle lábnyomot különböztetünk meg. Olyant, amikor a láb valamely festő anyagba s aztán egy többé-kevésbé sima, szilárd alapra helyezkedett s olyant, amikor a láb valamely, a sulynak engedő s a ránehezülő tárgy szerint formálódó masszára (agyagba, sárba, stb.) lépett.

Az első a lábnyomot a sikon körvonalaiban adja vissza, a másik plasztikus vonalaiban is megőrzi azt.

Az első ritkább. Az ehbe a sorozatba tartozó lábnyomok közül a sárba lépett lábnak padlón, kőlapon való lenyomata érdemel legtöbb figyelmet. A másikkal szemben sokkal gyakrabban találkozunk.

Agyag, sár, homok, iszap, hó, néha fűben, gyepen is jól kivehető alakot kap a benyomódó láb.

A legközvetlenebb hűséggel visszaadódnak a lábnyomok puha földön, esőtől áztatott talajon, a havon, ha a hideg azt keményre nem fagyasztotta. A haramatos fű is megőrzi a lábnyomot, a száraz már sokkal kevésbé.

Nemcsak szabad talajon, hanem épületek belsejében is kaphatunk lábnyomokat, melyek közvetve a

nyomozás szempontjából fontos adatokat szolgáltathatnak.

Elhintett, nedvesebben tartott fűrészpor, hamu vagy rég nem használt helyiségekben a padlón leülepedett másutánjának mikéntjéből rendes körülmények között elég biztosan lehet kiolvasni.

por hiven adhatja vissza a lábnyomot.

A menést, futást és iramodást a lábnyomok egy-Mindenekelőtt irányadón beszélő e tekintetben a *lépéshossz*: a lábnyomoknak egymástól való távolsága.

Rendes *menésnél* felnőtt, normálisan magas ember lépéshossza 78—79 cm., 76 cm-nél kisebb és 87 cm-nél hosszabb lépések felnőtteknél ritkán fordulnak elő. Középhossznak 80 cm-t lehet venni. A 30 év körüli ember 10 cm-rel nagyobbat lép, mint 60—70 éves korában.

Ha a lépéshossz 98 cm-nél nagyobb, *futásra* kell következtetnünk. *Mély nyomok* nagyobb emberre vagy olyanra, aki nagyobb súlyt vihetett, ellenben a kevésbé mélyek könnyebb alakra engednek következtetni. *Hosszu* lábnyomok hosszú lábé lehetnek, kivált, ha nagyobb távolságra vannak egymástól. De azért a lábnyom és lábfej alakja, hossza nem mindig ugyanegy. A lábnyom hosszabbra nyulik agyagos földben, puha hóban, amikor is egyet siklik a láb a fellépésnél, továbbá a gyors járás vagy futás esetén — ellenben lényegesen kisebb lesz igen engedékeny talajban, például homokban vagy mély sárban.

A lábnyom után néha a cipő minémiségére is következtetnünk. Kicsi, szűk cipő, hozzá kis sarok nőre mutatnak, otromba cipő nyomata munkásra vagy földművesre.

A lábnyomoknak egymástól való távolságából — lépéshossz — egész biztonsággal a testmagasságra lehet következtetni. Magasabb ember lépései hosszabbak. De sok függ a körülményektől és szokástól. Öreg — mint már említettük — beteges emberek kicsiket lépnek, épp úgy azok, akik hivatásuknál fogva óvatos járáshoz szoktak, például vadászember, viszont katonák, vasutasok hosszú lépéshez vannak szokva. Egyenlőtlen léptek, amikor egy hosszabbat egy rövidebb követ, sántikálóé.

Ha a lépteket — lábnyomokat — összekötő vonal egyenes, úgy azok egy normális járásué. Ha az meg van törve, úgy a nyomok többnyire öreg embereké. Találjuk azt továbbá kövér embereknél vagy olyanoknál, akik nehéz terhet vittek. A kanyargó járvonal és egyenlőtlen távolság a lábnyomok között, részeg emberre enged következtetni.

A kifelé, oldalt letett láb után maradó nyom egy a jobb osztályhoz tartozóé. Mert — mint azt egy német kriminalista fejtegeti — »a lábnak kifelé való lóbálása menet közben bizonyos erő kifejtést kíván meg s ilyen fényűző mozdulatokat rendszerint nem enged meg magának a munkásember, csak az, kinek ideje és ereje is van ilyen reprezentációs járás megszokására«. Asszonyok, gyerekek befelé irányítják többnyire a lábat vagy legalább is párhuzamosak a lábnyomok. Erős, befelé való járásból görbe lábakra (O-lábak) következtetnünk.

Erintkező lábnyomok csoszogó járásra mutatnak, mely többnyire öreg és elgyengült embereknél fordul elő. De lehet nagyfokú fáradtság vagy megszokás eredménye. Puha agyagban vagy mély hóban egyébként még az erőteljes embernek is ilyen a járása.

Mindig lényeges a nyomozat szempontjából annak

A német rendőrség a technika minden előnyét és kényelmét szolgálatába állítja. Írógépekkel felszerelt autókat is tart, hogy a kihallgatásokról mindjárt a helyszínen jegyzőkönyvet lehessen felvenni.

a megállapítása, hogy mikor keletkezett, mely időből való a lábnyom. Itt feltétlenül az időjárásra kell tekintettel lennünk. Ha például 10 órakor esni kezdett és egy szobában nedves és sáros csizmák nyomait látjuk, úgy az illető bizonyára csak 10 óra után jöhetett oda. Néha mélyen lenyomódó lábnyomokból következtethető, hogy eső után keletkeztek, mely a talajt jól megpuhította. Hóban talált lábnyomokból láthatjuk, hogy a hóeséskoriak vagy utólag valók-e.

Minden olyan helyszínen, ahol első tekintetre láthatjuk, hogy a tettes a talajban vagy akár a sima padló porában, esetleg a lábbelijéhez tapadt sárral otthagya lábnyomait, lehetőleg azonnal fogjunk hozzá vizsgálódásainkhoz. A helyszínt kerítsük el, ha zárt helyiségekről van szó, zárjuk el. Egyáltalában ne tegyük a helyszínt senki másnak egyelőre hozzáférhetővé, míg a lábnyomoknak ránk, illetve a nyomozásra való jelentőségével tisztába nem jöttünk.

Ha sok lábnyom megy szerteszét, igyekezzünk azok jellegzetességéből az egymással egyezőket kikapni. Ezzel a tettesek számára vonhatunk következtetést, eltekintve akár a kiderítés, akár a *rábizonyítás* szempontjából egyébként szem előtt tartandó fontosságaitól.

A lábnyomok megrögzítésére a legalkalmasabb anyag a gipsz. Száraz gipszet kell használni, melyet frissen főtt és ismét lehűtött vízzel kell összekeverni. Es pedig lazán és egyenletesen a gipszet kell a vízbe

szórni. Azután kanállal addig kell a masszát keverni, amíg sima folyadék elő nem áll. A keverés után nem szabad többé sem vizet, sem gipszet hozzákeverni, különben elveszti a massa kötőkéességét. Ezt azután beöntjük a száraz lábnyomba. Ha a lábnyom kemény földben van, úgy vastagon kevert gipszet kell használnunk. Ha azonban laza anyagban volna, például homokban, porban, hamuban, szemétben benyomódva, úgy a gipszbeöntés előtt azt először meg kell keményítenünk, miután a gipszbeöntés megváltoztathatná. Az eljárás ekkor a következő: ecsetet bemártunk sellak és spirituszoldatba és azzal az ecsetet végigsimitva, ujjainkkal ráfecskendezzük a nyomra. Amint azután a sellak kemény lett, a lábnyomot körülkerítjük és kanállal óvatosan csak vékonyan kevert gipszet öntünk belé.

Nedves földön vagy hóban lévő lábnyomok levételénél nem kevert, hanem száraz gipszet használunk. A lábnyom lassan kitöltendő gipsszel, melyet a nedvesség beilleszt a nyomba.

Ez a leghasználatosabb eljárás. Vannak azonban mások is és körülmények diktáltak tökéletesebb módszerek is a lábnyomok megrögzítésére.

Néhány eset, melyek szemléltethetik, hogy a láb-

*Az ajkunkról lecsusszant szó rajtunk uralkodik,
a visszatartottnak mi vagyunk urai.*

La Rochefoucauld.

nyomok mennyire ellenségévé, árulójává válhatnak a tettesnek. Furfangot, ügyességet, alaposan átgondolt tervet, óvatos végrehajtást tönkretehet egy-két lábnyom, mely a titok felderítője lesz annak a nyomozónak a kezében, kinek szeme és megfigyelése helyén van.

Pest megyében leégett egy tanya. Sok jel mutatott arra, hogy gyujtogatás forog fenn a — tulajdonos részéről, aki a tűz kitörése előtt egy hónappal nem felejtette el a tanyát bebiztosítani. A biztosító társaság is utána nyomoztatott a dolognak. Az eljáró csendőr többek között alaposan körülnézett a színhelyen és a sok lábnyomból sikerült neki egy távolabb, a puha talajon magányosan folytatódó lábnyomot kikapnia, mely a tanyás házáig vezetett. A nyom kezdetben 100 cm. lépéshosszt, később már 78 cm-t mutatott. Kétségkívül a gyujtatóé volt, aki először szaladt, később pedig, amint házához közel ért, már nyugodtabban vette lépéseit. A lábnyom hossza, alakja teljesen megegyezett a tanyáséval. A leleplezés így könnyen ment a beismerő vallomásig.

Kecskemét környékén történt, hogy egy tanyai házban a parasztgazdát megölték. A tettes az ablakon át menekült és csizmájának nyoma élesen megrögződött a puha, esős talajban. A csendőr egyéb hiányában a csizmanyomra ráterített újságpapíron körülrajzolta a nyom körvonalait. Közben elfogtak egy katonát. Erősen támogatott gyanu szölt ellene, a katona azonban alibit igazolt. A körülrajzolt láb nagysága egyezett a katona cipőjének méreteivel s így a hadbírószék nem bocsátotta szabadlábra a gyanúsítottat. Szakértőt is meghívták s az a lábnyom méreteiből a tettes testmagasságát is megállapította. Ez is pontosan egyezett az elfogott katonáéval. Végül is — beismerte bűnöségét. A lábnyom volt ebben az esetben képletesen véve az a tengely, mely körül a nyomozás és bizonyítás munkája forgott.

Egy budapesti eset. 1915-ben a Koppány-utcában rablógyilkosság történt. Tömegkvártély volt a miliő. Tíz-tizenötén összezsúfolva egy büzhödött lyukban. Mégis egy kis birodalom a kvártélyosok seregével, kiknek parancsnoka egy piszkos oláh asszony volt. Fukar, pénzsóvár, a pénzét a nyakában kis zacskóban hordta. Erre érkezett két csavargó, akik az utszélről jöttek be erre a tömegkvártélyra aludni. Egy hajnalban, amikor a többi már elcihelődött, az öregasszonyt megölték, a zacskót letépték nyakáról és ki az ablakon. Ne lássa senki!

De még furfangosabbak valának. Az egyik — Marosánnak hívták — maga fedezi fel egy óra mulva a gyilkosságot. Elszaladt a házmesternéhez.

— Jöjjön asszonyosság! A kvártélyosnőnek valami baja esett. Azt hiszem, meg van halva.

Sőt Marosán még szembe is nézett a veszedelemmel. Ott maradt közönyösen a véres tett színhelyén akkor is, mikor már a rendőrség szemlélődött.

Roszzul számított. A detektívönök kutató, éles szeme csakhamar megakadt rajta. A tekintete belefurta magát, Marosán nem bírta ki... Feje lekonyult.

— Erre az emberre vigyázni! — adta ki a detektívönök halkán a jelszót.

A gyilkos sorsa ezzel megpecsételődött. Jöttek még mások. Gipszsel dolgoztak. Ott az ablak alatt néhány lábnyom. A Marosán és társa cipőnyoma. A lábnyom súlyos koronatanu lett. Két nap mulva töredelmesen beismertek mindent.

Portyázás.

Orosz menekült tisztek rágalalmazási perét tárgyalta a járásbírószék. A végnélküli kölcsönös rágalalmazásoknak tulajdonképeni eredendő oka az, hogy a meggyilkolt cár trónjára ketten tartanak igényt, Cyrill és Nikolaj Nikolajevics nagyhercegek. A cárpárti emigránsok két részre szakadtak. Egyesek Cyrillt, mások Nikolaj Nikolajevicsét ismerik el a cár törvényes utódjának. A jelenlegi helyzet mellett talán még nevetni is lehetne ezen, ha az oroszok kétségbeejtően szomorú sorsának elgondolása nem jagasztaná az ember ajkára a nevetést. Ezer és ezer kilométerre hazájuktól, nincs köztük talán egy sem, aki szülőt, hitvest, gyermeket vagy testvért ne gyászolna, nehéz munkával tengetik szármalmas emigráns életüket, a cári trón betöltése akár Cyrill, akár Nikolaj Nikolajevics részéről, a dolgok mai állása mellett, inkább csak színes ábránd, mint komoly dolog, de ők gyűlöletválaszjalakat emelnek maguk közé, szidják, rágalmazzák, perlik egymást, mert nem tudják eldönteni — s ez a siró-nevető tragikomédia — ki kövesse a cárt a trónon, Cyrill vagy Nikolaj!?

*

Krantz Pálnak hívnak egy alig a kumaszkorból kinőtt német diákot, aki gyilkossággal vádolva állott a bíróság előtt. Ezt a német diákot zsebkendőlobogtatóssal, »Hoch« kiáltásokkal fogadták a törvényszék folyosóján diáktársai, a diáklányok pedig virágokat dobáltak feléje. Egy hosszú élet lankadatlan munkássága nem mindig elegendő ahhoz, hogy valami száz torokból egyszerre éljentsen kapjon, hogy zsebkendőt lobogtassanak feléje, amit azonban az elme és kéz együttes munkájának csak ritka esetben sikerül elérni, játszi könnyedséggel elővarázsolódik, ha az illető bele tud keveredni egy szenzációs eset középpontjába. Nem baj, ha a szenzációs eseményhez mocskok és vér is tapad. Taps, éljenzés, virágcső! Mi jut majd a többinek, a Krantz Pál osztálytársainak!? Azoknak, akik már diákkorukban azon gondolkoznak, hogy a rákot, a tuberkulózist hogyan lehetne gyógyítani, hogy a hajókat mi módon lehetne olyan gyorsakká tenni, mint a repülőgépeket, miként lehetne olyan szérumot előállítani, ami kiirtaná az emberekből az önzést és szeretetet vinne helyébe... Mi jog jutni ezeknek!? Marad-e valami ezeknek is a tapsból, az éljenzésből, a virágból!? Vagy ezeknek tartogatják a gúnyt, a gáncsot és a lekicsinylést? Alighanem.

*

Ahányszor a baloldali sajtó valamely újságját olvasom, mindig az jut eszembe, hogy az ellenzéki újságitárnak van a legkönnyebb és legháládatosabb foglalkozása. Amióta a világ fennáll, elégedetlenségre, kifogásolásra, szidásra mindig és mindenütt bőséges anyag áll rendelkezésre. Nálunk legkedveltebb céltáblájuk a pénzügyminiszter. Ő az oka, hogy az állami alkalmazottnak kevés a fizetése, hogy a hadikölcsönt nem valorizálják, hogy a nyugdíjasok nem részesülnek egyenlő elbánásban, hogy a rokkantak és munkanélküliek kevés vagy semmi segélyt nem kapnak, de viszont annak is, hogy sok az adó és így tovább a sérelmek és panaszok hosszú lajstroma a kimeríthetetlenül. — Sajnos, való igaz, hogy ezek a méltatlankodások csaknem kivétel nélkül jogosak és hogy orvoslást érdemelnének. Tudja ezt mindenki, elsősorban a pénzügyminiszter. A kritikákat azonban, melyek pergőtűz módjára árasztják el hivatali személyét, nem veheti komolyan

számba, mert szociálpolitikai téren a lelkiismeretes és használni akaró kritika sohasem áll meg a mérges kirohanásoknál, hanem rögtön igyekszik azt is lefektetni, — mi módon lennének a kifogásolt visszasságok orvosolhatók. Receptet azonban hiába keresek az ellenzéki lapok hasábjain. A fennálló rendet, az állapotokat, a rendelkezéseket kifogásolni, azokat szidni nem tulságosan nehéz. Egy ily tartalmu (az olvasóközönség előtt rendszerint tetszetős) cikket játszi könnyedséggel össze lehet hozni valamely kávéházban egy félóra alatt kényelmes uzsonnázás közben. Egy olyat azonban, amely nemcsak gáncsol, de orvosol is, egy olyat már kissé nehezebb. Nem is nagyon járdoznak ezzel az illető ujságírók. Eszük ágában sincs, hogy a könnyű kávéházi félórát, hosszú, esetleg a hajnali órákba benyúló töprengésekkel cseréljék fel és kitegyék magukat egy másik kávéházi tudós kritikájának.

A napokban nagyszabásu jelmezes lovasünnepségnek volt színhelye a Nemzeti Lovarda. Aki egy zavartalan, nyugodt helyről végignézhette a biedermeyer-idők hosszúuszályos dámáit s a magasgalléros, kékfarkos lovagokat, olyan tarka, szinpompás képet hozott magával, hogy kijövet szinte furcsának találta a rövidszoknyás nőket s korunk paripáit: a túlkölő autókat és csilingelő villamosokat. Éles harsona jelezte a jelmezes felvonulás kezdetét. Tollbokrétás lovakat hajtottak rokokóruhás ifjak, három gyermeklovas páratlan ügyességgel mutatta be a »Jeu de Barre« lovasjátékot, utánuk pedig jestői kurucöltözetben merész lovasok nyársalták fel szilaj vágózás közben a labancokat helyettesítő piros ballonokat. A kis 12 éves Herberstein Märy akármelyik huszárnak becsületére való nehéz akadályokat ugratott keresztül. Gauthier asszony szép táncprodukciókat végzett lovával, Schmidt Mihály urlovas pedig idomított lovaival aratott nagy tetszést. Befejezésül lóháton a francia négyes következett s — túlzás nélkül meg lehet állapítani — a lovak ennél sokkal több figyelmettséget tanusítottak, mint egynémely próbabálon a rakoncátlankodó diákok. Egykét illetlenkedő azért a lovak között is akadt, de hát elvégre farsang volt, — az ember sok mindent láthatott a kétlábuaktól is — illik, hogy kellő toleranciával viseltessünk a néglábuakkal szemben is.

»Eu sum roman.« »Román vagyok.« Ezt kellett a csikmegyei székely gyerekeknek felelni, ha a regátból odakommandirozott tanítójuk azt kérdezte tőlük: »Mi vagy te?« Az egyik kis góbénál nem akart ez menni sehogyan sem. »Eu sum székely.« »Eu sum székely.« Ezt válaszolta kétszer egymásután és hiába kérdezte a tanító harmadszor is, a gyerek bizony harmadszor sem talált korigálni valót a jeleletén. A kis székely nebuló hátsó felén kék hurkák mutatták azután, hogy ez a jelelet nagyon nem tetszhetett a tanítójának. Magyar szivünk minden melegével magunkhoz ölelünk téged, te kis nyakas székely és azt üzenjük neked, ne pityeregj ám, ha fájt is a verés. Te is azok között leszel, akik szaporitják a lord Rothermerek számát s a pálcáutések nyomai testeden szintén bizonyítékai lesznek annak az igazságos, egyenlő bánásmódnak, melyben a trianoni béke védelme alatt álló kisebbségek »a regáton innen« részesülnek. Ne pityeregj kis góbé! Eljön majd az idő, amikor nem kell pálcától tartanod, akkor sem, ha büszkén a melleddre ütsz és azt mondod: »Székely vagyok!«

Figyelő.

A német katonaság új egyenruhája, melyet egyelőre kísérletképpen rendszeresítettek néhány csapattestnél. Baloldalon: szolgálati öltözet nyitott nyakkivágással, mely azonban be is gombolható. Középen: kimenő öltözet fehér inggel és fehér gallérral táboriszürke slipsznyakkendővel. (Mint nálunk a folyamórség tisztjeinél és rangosztályba nem sorolt havidijasainál.) Jobboldalon: egysoros, a nyaknál nyitott köpeny, a zubbony alatt táboriszürke ing és ugyanilyen slipsznyakkendő. A sapka is eltér az eddig annyira jellegzetes német katonasapkától.

Egy francia táncmester keservei magyar hadifogságban 1794-ben.

A m. kir. Hadtörténelmi Levéltárban őrzött eredeti okmányok alapján írta: MARKÓ ÁRPÁD ny. őrnagy

A francia forradalmat követő hadjáratban, melyet Németország, Ausztria, Oroszország más hatalmakkal szövetkezve a legitimitás elvének érdekében a francia forradalmi csapatok ellen vívtak, 1793-ban nagyszámu hadifogoly jutott az osztrák főparancsnok, báró Wurmser lovassági tábornok csapatainak kezei közé.

A francia hadifoglyok közül kb. 10.000-et helyeztek el Magyarországon, Pesten, Munkácson, Szegeden, Temesváron, Eszéken stb. Szigoruan őrizték őket, mert a bécsi kormány attól félt, hogy forradalmi eszméiket terjeszteni fogják Magyarországon is. Ezért a külvilágtól jóformán teljesen elzárták és a beteg vagy sebesült hadifoglyokat külön őrizet alatt levő tábori kórházakban, az egészségeket pedig várakban, kaszárnyákban helyezték el.

Ilymódon került a pesti tábori kórházba (Lagerspital), mint gyengélkedő egy Quiwadell nevű francia nemzetőrkapitány, a párisi 7. nemzetőrzászlóalj állományából, aki bizony nem nagyon jól érezte magát fogolytársai között.

Amikor 1794. február 20-án báró Dietterich alezredes a pesti dandár helyettes parancsnoka a kórházat megszemlélte, kihallgatást kért tőle négyszem között.

Dietterich alezredes szemléje befejezte után a kórházat vezető főhadisebész, a kórház felügyelőtiszte Cserey hadnagy és a kórház gazdasági főnöke Wachter hadbiztos jelenlétében magához rendelte Quiwadell kapitányt, aki a következő kérelmet adta elő.

Sohasem volt forradalmi érzelmű, csak kényszerűség folytán lépett a nemzetörség kötelékébe. Békés foglalkozást üzött, a párisi színház előtáncosa volt. Kiváló táncművésztével megnyerte az előkelő főnemesség tetszését annyira, hogy befolyásos pártfogói bejuttatták a királyi udvarhoz. A király szerződtette őt állandó udvari táncossá, fizetésén felül a királytól évi 50, a királynétól évi 25 Louis d'or-t kapott s a király kedvencétől, madame Lambal-tól, pedig 6000 livre-t. Támogatták őt a miniszterek is tekintélyes pótdíjakkal, úgy hogy igen szépen keresett. A felsorolt összegeken kívül a párisi színházról évi 6.500 livre fizetést huzott. Táncművésztével és ügyes gazdálkodásával olyan tőkét szerzett, hogy annak kamatai majdnem 12.000 livre-t tettek ki évenként.

Mivel a király és királyné legmagasabb kegyének igen sok áldását élvezte, hűségesen ragaszkodott az udvarhoz. Érzelmének leplezetlenül kifejezést is adott annyira, hogy ellenségei — amikor a király kivégzése alkalmával mély levertségét észrevették — őt royalistának minősítették és üldözni kezdték. Szerencséjére volt a nationalconvent-ben néhány jóakarója, akik táncában gyönyörködtek volt. Ezek megmentették őt a guillotinétól és azt tanácsolták neki, hogy lépjen a nemzetörségbe. Így került a 7. párisi nemzetörzászlóaljhoz és azzal együtt Quesnoi helyörségbe.

Néhány hónapi szolgálat után parancsnoka Párisba küldte bevásárlások céljából, tudván azt, hogy ő vagyonos ember s az utazás költségeit viselni tudja. Párisban ő azután pénzt úgyesen forgatta, de ezzel újból felkeltette ellenségeinek irigykedését. Feljelentették őt, hogy rettenetes sok pénz van nála és hogy ezzel Párisban ellenforradalmat akar indítani.

A nemzeti tanács elnöke erre magához rendelte és azt mondta neki: »Polgártárs, Önt azzal vádolják, hogy ellenforradalmat akar szítani, ha ez a kérdés a tanács elé kerül, nem tudom Önt megmenteni. Azt tanácsolom tehát, hagyja el azonnal Páris, vonuljon be zászlóaljához«. Ezt a tanácsot megfogadta. Zászlóaljával azután a harctérre került s hadifogságba jutott.

Itt, a pesti kórházban igen sok volt zászlóaljbeli bajtársával van együtt, akiket ő mind Párisból jól ismert. Ezek az emberek az általa ismert előkelő udvarok szolgálóinak, futárjainak, lovászainak soraiból valók. Alacsonyabb társadalmi osztályhoz tartozó emberek, akikkel ő udvariasan bánik, de melegebb bajtársi összeköttetést létesíteni nem akar. Magatartásának — mint érzi — most az a következménye, hogy fogolytársai rá haragszanak és őt gögös royalistának tartják. Biztos tehát, hogy ha Franciaországba hazakerülnek, feljelentik s vérpádon lesz kénytelen a művészetnek szentelt életét befejezni.

Arra kérte tehát Dietterich alezredest, hogy szabadítsa ki ellenséges érzületű fogolytársai közül és helyezze el őt bárhol másutt. Legszívesebben kolostorban szeretne lakni, ahol külön szobáért nagy összeget is hajlandó fizetni.

Dietterich alezredes megígérte a táncmester-kapitánynak, hogy kérelmét a budai főhadparancsnoksághoz fogja továbbítani.

Ezt meg is tette, azonban nem ért vele el semmit. A táncművész kissé romantikus izü keserveit a budai főhadparancsnokság hideg józansággal mérlegelte, Báró Barco

lovassági tábornok, magyarországi főparancsnok 1794 február 26-án kelt rendeletével Quiwadell kapitány ügyében katonás rövidséggel így döntött:

Semmi szín alatt sem engedi meg, hogy a hadifoglyot külön helyiségben őrizték. Iparkodjék tehát tisztességes és előzékeny magtartásával fogolytársainak barátságát megszerzeni, akkor bizonyára békében fogják hagyni őt. Ha azonban hevesebb támadásoknak lenne kitéve, tegyen arról a főhadparancsnokságnak jelentést, ez esetben szigorúan felelősségre fogják vonni azokat, akik őt méltatlanul bántalmazzák.

CSENDŐR LEKSZIKON.

37. Kérdés. *Egy zsidó földbérlet feles dohánykertészeinek megtiltja, hogy keresztény kereskedőknél vásároljanak; megfenyegeti őket, hogy ha tilalmát nem tartják meg, nem fogja őket alkalmaztatásukban megtűrni. Mily törvénytelenység ismerhető fel ebben az eljárásban?*

Válasz. A tettes eljárása kétségtelenül felháborító, mert egyrészt vakmerő szembehelyezkedést jelent az ország keresztény többségével, másrészt az egyéni szabadság olyan korlátozását célozza, amely erkölcsi értelemben kifogásolható.

Ha ez az eljárás pusztán ajánlat vagy vélemény lenne, a szigorú jog szempontjából nem lehetne ellene kifogást tenni. Valószínű azonban, hogy a tettet a kereszténység, illetve a keresztény kereskedők iránt gyűlölet vezérli. Ha ez a gyűlölet kijelentéseiben is megnyilvánul, szóval nyíltan és félreérthetetlenül elárulja érzelmeit, akkor lehet szó törvényes beavatkozásról, illetve büncselekmény gyanújáról. Elsősorban tehát osztály vagy hitfelekezet ellen való izgatásról lehet szó. Természetesen a bünvádi eljárásnak előfeltétele a vád tárgyává teendő nyilatkozat pontos szövegének s annak megállapítása, mely körülmények közt, kikhez intézték ezt a nyilatkozatot? Az előzmények és az összes lényeges körülményeknek, így a nyilatkozat alapjául szolgáló helyzetnek együttes szemlélete és egymásra való vonatkozásának értékelése lehet biztosítéka ama jogi következtetés levonásának, vajjon a nyilatkozat alkalmas-e arra, hogy gyűlöletet keltsen?

Egyébként tudvalevő, hogy a Btk. 172. §-ának a hitfelekezetekre vonatkozó rendelkezése esetében az izgatásnak nem kell kifejezetten a vallás, mint ilyen ellen irányulnia, hanem e büncselekmény tényálladéka fennforog akkor is, ha valamely hitfelekezet tagjait más hitfelekezet tagjai, mint e minőségben együvé tartozók ellen egész általánosságban izgatják. A kérdésben leírt eset alapján a hitfelekezet ellen való izgatás tényálladéka nehezen lenne megállapítható eszerint, mert nem valószínű, hogy a keresztény hitfelekezet tagjait a keresztény hitfelekezet tagjai ellen gyűlöletre lehessen izgatni.

Ha a tettes célja érdekében becsmérő kijelentéseket tesz s ezekből megállapítható lenne, hogy a »keresztények«-en tulajdonképpen a magyar nemzetet érti, az 1921. III. t. c.-nek a nemzet- és államgyalázásról szóló rendelkezései szintén alkalmazásba jöhetnek.

Véleményünk szerint, ha a tettes kenyerének elvesztésével fenyegetett meg valakit abból a célból, hogy bizonyos zsidó kereskedőknek vásárlóközönségét növelje, a Btk. 350. §-ába ütköző zsarolás tényálladéka is fennforoghat. Ez elvi megállapítás, gyakorlatilag a konkrét eset összes körülményeinek pontos ismerete dönti el a kérdést.

A jogviszonyokat a dohánytermelők és dohánykertészek közt az 1900:XXIX. t. c. szabályozza. E törvény 16. §-a kifejezetten megtiltja, hogy a dohánykertészt arra kötelezzék,

hogyan éllelmi, élvezeti és ruházati cikkeit a termelőnél vagy általa kijelölt egyénnél vásárolja. Aki a tilalmat megszegi, kihágást követ el. E kihágás a sértett fél indítványára üldözhető.

38. Kérdés. *A Csüsz. 166. pontjában szabályozott megszükitások vonatkoztathatók-e a nyomozó szolgálatra is? Például: a nyomozó járőr egy előző napon megkezdett nyomozásából este az őrsállomáshelyre érkezik s őrsparancsnokának az általa addig elért eredményt az őrszlaktanyában jelenti. Egyben jelenti azt is, hogy a nyomozás befejezése még egy fél napi munkát igényel. Helyénvaló-e, hogy az őrsparancsnok a járőrt bevonultassa s így az másnap reggel újabb szolgálat keretében fejezze be a nyomozást?*

Válasz. A kérdésre a Szut. 289. pontja ad határozott rendelkezést azzal, hogy olyan szolgálatokban, amelyek több egymásután következő napra terjednek, az egész éjszaka pihenésre fordítható. De hogy a szolgálati órák indokolatlan szaporítását megakadályozza, a Szut. ugyanebben a pontban kimondja, hogy ily esetben, amennyiben a szolgálati ténykedést a járőr önállóan végzi, azt 7 órakor meg kell kezdeni és 21 óra előtt — kispihenő idejét kivéve — félbeszakítani nem szabad. A hosszabb időre terjedő nyomozó szolgálatban nem lehet a Szut. 287. pontjában lefektetett ama elvet, amely szerint minden közbiztonsági szolgálatban eltöltött időnek egyharmada pihenő, abszolút pontossággal keresztülvinni, azért volt szükséges a nyomozó szolgálattal kapcsolatban az éjszakai pihenő kérdését úgy szabályozni, hogy az előbb említett elv a lehetőség szerint a nyomozó szolgálatban is érvényesüljön. Természetes, hogy ezzel nem szabad visszaélni sem a járőrök javára, sem pedig a kárakra. Ezt részletekbe menő előírásokkal biztosítani nem lehet, mert ahány a nyomozó szolgálat, annyiféle az idő beosztása tekintetében. Hogy a kérdésben felvetett példánál maradjunk, ebben az esetben nem volna indokolt a járőr bevonultatása, mert a járőr a nyomozást előző napon kezdte meg; amikor az egyik helyen végzett, este lett, de az éjszakát nem fordította pihenésre, hanem még éjszaka továbbutazott, rövid pihenés után kora reggel folytatta a nyomozást s így a legközelebbi vonatot elérte, amelyik őrsállomására vitte. A járőr tehát még az igénybevehető egész éjszakai pihenésről is lemondott, hogy a nyomozást lehető gyorsan befejezve utazhassék vissza őrsállomáshelyére, ahova este érkezett meg s még másnapra fél napi tennivalója maradt. Indokolatlan és méltánytalan tehát az, ha az őrsparancsnok a járőrt este bevonultatja s reggel a nyomozás hátralevő részét külön szolgálat keretében végezteti el vele, csak azért, hogy az éjjeli órák felszámítását elkerülhesse. Más eset természetesen az, ha a nyomozó járőrnek másnapra csak egészen jelentéktelen, rövid időre terjedő tennivalója marad. Ilyenkor a kellő pihenő beszámításával a járőrt be kell vonultatni s másnap külön szolgálattal elvégeztetni a fenmaradt lényegtelenebb tennivalót.

39. Kérdés. *A Csüsz. 173. pontja értelmében a tevékenységi naplóba az adatokat a fogalmazványoknak a szárnyparancsnokság által történt átvizsgálása után kell bevezetni. Mi történjék, ha hónapközben helyeznek át az őrsről valakit, amikor még a fogalmazványok az őrsre nem érkeztek vissza?*

Válasz. Erre a kérdésre lapunk f. évi 4. számában a 18. lekszikon kérdés alatt már válaszoltunk. Válaszunk az volt, hogy az áthelyezett tevékenységi naplóját az őrsön vissza kell tartani addig, amíg a fogalmazványok a szárnyparancsnokságlól visszaérkeznek; a fogalmazványok visszaérkezése után a naplót ki kell egészíteni, az áthelyezés időpontjával záradékolni és az áthelyezett után küldeni. Felhívták a figyelmünket arra, hogy a tevékenységi naplót a csendőr sajátkezüleg köteles vezetni, amihez annyi hozzá-

fűzni valónk van, hogy a választ ennek tudatában adtuk meg. Válaszunk az *elvet*, amely szerint a csendőr a tevékenységi naplót sajátkezüleg köteles vezetni, nem érintette. A Csüsz. áthelyezés esetére nem írja elő, mit kell tenni, de ilyen részletesen utasítást megszerkeszteni nem is lehet. Már most vagy az történik, hogy a csendőr a tevékenységi naplóját magával viszi s akkor a fogalmazványt kell utána küldeni, ami nagyon nehézkes és kétszeri postázást igénylő eljárás s emellett a fogalmazványok ugyanis eleget vannak az őrsről távol komoly szolgálati okokból, szükségtelenül tehát nem kívánatos küldözgetni azokat, vagy úgy oldhatjuk meg a kérdést, amint említett válaszunkban tárgyaltuk. Van aztán még egy közbeeső megoldás, amely szerint az áthelyezett csendőr a naplót magával viszi új őrsére, a volt őrsparancsnoka pedig szolgálati jegyben közli az áthelyezett csendőr új őrsparancsnokával, hogy a tevékenységi naplót, mely adatokkal kell kiegészíteni. Ebben az esetben természetesen a 8. rovatban a megelőző őrsállomást kell feltüntetni. Ez a megoldás munkát ad a régi őrsparancsnoknak a szolgálati jegy megszerkesztésével, az új őrsparancsnoknak a beérkező szolgálati jegy kezelésével és kiadásával és a csendőrnek az adatok bejegyzésével. Az általunk helyesnek tartott módszer ezzel szemben egyetlen bejegyzésre egyszerűsíti le a munkát. Ez a megoldás azonban éppen úgy nem tesz betűszerint eleget az utasításnak, mint az általunk helyesnek vallott megoldás, mert a Csüsz. említett pontja értelmében a naplókat a fogalmazványok visszaérkezése után kell kiegészíteni, ami azt jelenti, hogy a csendőr a *fogalmazványokból* vezeti be az újabb adatokat tevékenységi naplójába. Már pedig, ha két olyan megoldás között kell választani, amelyik az utasítás betűjétől egyaránt eltér, helyesebb azt választani, amelyik egyszerűbb. Az a néhány bejegyzés, ami idegen kéz útján jut bele a tevékenységi naplóba, szerintünk egyáltalában nem érinti azt az elvet, hogy a tevékenységi naplót a csendőrnek sajátkezüleg kell vezetnie.

40. Kérdés. *Országos vásár alkalmával a községi kocsmáros sátorra a vásártéren s ott italt mér. Van-e joga ehhez? A sátorban cigányzenészek zenét is szolgáltatnak. Ha a kocsmáros zenéltető engedelmében részesült, érvényes-e ez az engedelem a vásári sátorra is?*

Válasz. Az italmérés olyan iparüzlet, amelyre nem az ipartörvényeknek, hanem külön jogszabályoknak rendelkezései irányadók. Az italmérésnek, mint iparnak gyakorlása a pénzügyi hatóság engedelmén alapján történik. Az italmérés rendszerint más iparüzletek gyakorlásával van kapcsolatban, különösen a fogadói, vendéglői és kávé iparüzletekben. Ebben az esetben az iparhatóság kiállította iparigazolványra is szükség van a pénzügyi hatóság engedelmén kívül.

Az italmérő engedélyt csak meghatározott helyiségre adják. Míg tehát az iparendély feljogosítja az iparost, hogy ipari készítményeinek árusítása végett lakhelyén kívül is állíthat fel üzleteket (fiókülzeteket), az italmérő engedéllyel ez a szabadság nem jár, minthogy az italmérő üzletek helyére, berendezésére és fekvésére vonatkozólag különleges szigorubb szabályok állnak fenn. Ilyen különleges szigorubb szabály az is, hogy az engedélyes az italmérő üzletet személyesen és saját felelősségére tartozik vezetni. Ilyen körülmények közt tehát az italmérő engedéllyel nem jár az a jog, hogy az engedélyes tetszése szerint fiókülzetet nyisson, akár időlegesen is. Először a pénzügyi hatóság külön engedélyre szükséges. Ha az engedélyes ennek ellenére jár el, a jövedéki szabályokba ütközik, amelyért a pénzügyi hatóság vonja felelősségre.

A zenélésnek idejét és helyét szabályrendeletek állapítják meg. E tekintetben tehát az illetékes helyi hatóságok rendelkezései irányadók.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

A keresztes egypengősök.

(Egy perselytolvaj megfogása)

Irta: KÖVI PÁL tiszthelyettes (Bicske).

Bicske község főjegyzője, Lengyel József, 1927 október 31-én telefonon bizalmas és sürgős ügyben személyes megjelenésre magához kéretett.

A látvondat vétele után a helyettesemmel, Sándor József tiszthelyettessel, nyomban megjelentem a község-házánál, hol Lengyel főjegyző a következőket közölte velem: Erős Dániel*) hivatalosolga október 25-én reggel 9 órakor jelentést tett, hogy az elmúlt éjjel a község-háza kulturperselyeit valaki feltörte. Ezen jelentésre a jegyző a községi bíróval egyetemben a perselyeket alaposan átvizsgálták, de azokon a feltörés nyomait nem észlelték.

Ugyanekkor tettem panaszt az állandó éjjeli örök is Sebes Géza segédjegyző ellen, mert nevezett a kérdéses éjjelen 1—2 óra közötti időben ittas állapotban a község-házán lévő örszobába ment és ott az éjjeli örököt durván szidalmazta, majd pedig barátaival bement az irodába és ott huzamosabb ideig tartózkodtak. Az éjjeli örök közül Csicsa Mihály határozottan állította, hogy az ablakon keresztül látta, amikor a segédjegyző a perselyt fogdosta.

A jegyző előadása után a perselyeket alaposan megvizsgáltam. Megállapítottam, hogy azok 16-os horganyozott vaslemezből készültek, bíró és jegyző által lezárva, el voltak látva pecséttel. A pecsétek épek voltak, de a fedél peremén észlelhető volt az erőszakos felhajtás, bár az újból le volt hajlítva. Én is megpróbáltam felhajtani a persely fedelét, ami sikerült is és így megállapítottam, hogy a pénzt a perselyből ily módon ki lehetett szedni. Hogy mennyi pénzt loptak el, azt pontosan megállapítani nem lehetett, mert nem tudta senki, hogy a perselyekben a feltörés időpontjában mennyi pénz volt elhelyezve. A főjegyző szerint kb. 20—30 pengőt tehetett ki ez az összeg.

Az elmondottak és a megállapítások után a perselyek megdézsmálásával leginkább a segédjegyző volt gyanúsítható, aki csak október elseje óta volt Bicskén és csak 15-én lett megválasztva a főjegyző ajánlatára, bár a képviselőtestület nagyobb része mást akart. Azonkívül, dacára rövid itt-tartózkodásának, már is igen mulatozó természetű ember hírében állott.

Csendőri ésszel és csendőri szemmel azonban ugyanígy volt gyanúsítható Erős Dániel hivatalosolga is, aki az irodákal fűtötte és takarította. A takarítási munkákat rendszeren 19—21 óra közötti időben, sőt később végezte, mert munkáját csak azután kezdhetette meg, amikor a hivatalnokok onnan eltávoztak. Ennek leginkább lehetett alkalma a perselyeket megdézsmálni.

A főjegyző a segédjegyzőt, a bíró pedig a hivatalosolgát vette pártfogásába. Mindkettő kijelentette, hogy pártfogoltja ártatlanságáért kezeskedik.

Miután a főjegyző, bíró, valamint Hadi János községi tisztviselő megbízhatóságáról és ártatlanságáról bizonyos voltam, ezeknek jelenlétében a perselyeket kiürítettük és azokba 10 darab, tűkarcolással megjelölt egypengőst tettünk. Megállapodás szerint Hadi tisztviselő kötelessége volt minden reggel a perselyeket lemérni és az esetleges hiányt jelenteni.

November 11-én Hadi János — nem reggel, hanem csak

*) A tettes hivatalosolga és a gyanúsított segédjegyző nevét megváltoztattuk. Szerk.

déli 13 órakor — megállapította, hogy az egyik persely 25 grammal kevesebbet nyom. Amennyiben 1 pengőnek 5 gramm a súlya, 5 pengőnek kellett hiányoznia.

Ezen körülményről Lengyel főjegyző értesítette az örsöt, mire Sándor tiszthelyettessel nyomban megjelentem a község-házánál, de amennyiben a hiány megállapítása és az értesítés csak 13 órakor történt, a gyanúsítottal való nyílt fellépést nem láttam célravezetőnek, annyival is inkább, mert pénteki nap lévén Bicskén, hetivásárt tartottak, melyen a gyanúsított rendőri szolgálatot teljesített. A dézsmáláshoz csak este későn vagy kora reggel volt alkalma, így a hiányzó 5 pengőt a hetivásárban valószínűség szerint elköltötte vagy pedig vidéki árusoknak fizette, akiket még ha akarna sem tudna megnevezni s így a bünyelt képező pénz feltalálására kevés remény volt.

Ebből kiindulva a nyílt fellépést mellőztem és a perselybe az abból hiányzó 5 pengőt, a már említett jellel ellátva, a fentebb megnevezett egyének jelenlétében ismét behelyeztettem.

Ekkor már a főjegyző igen sürgette az ügyben való nyílt fellépést, illetve annak tisztázását, mert a képviselőtestület a főjegyzőt támadta és követelte a segédjegyző eltávolítását. Követelték, hogy a főjegyző ne tartson tolvajt a község-házánál. Ez alkalommal a főjegyzőtől azt is megtudtam, miszerint a községben azt beszélik, hogy a csendőrök is a tolvajt pártolják, mert ur, mert segédjegyző, ha szegény ember törte volna fel a perselyeket, azt már rég be-kisérték volna. Ezen hír eljutott a 20 kilométernyire székelő főszolgabíróhoz is, aki kérdést intézett a főjegyzőhöz, azon megjegyzéssel, hogy a segédjegyző megválasztására vonatkozó határozatot visszatartja.

Ezeknek tudatában sem kezdtem meg nyíltan a nyomozást, mert egész munkát akartam végezni.

A következő napon, november 12-én, 8 órakor Hladi megállapította, hogy újból 20 gramm, azaz 4 pengő hiányzik.

Most már nyíltan bevezettem a nyomozást, melynek során a bíró igen savanyu arcot vágott, amikor pártfogoltjának a kabátja zsebéből előkerültek a perselyből ellopott 1 pengősök. Annál nagyobb öröme szolgált a főjegyzőnek, hogy a segédjegyző teljes ártatlansága kiderült.

Erős Dániel zsebéből 6 darab kereszttel megjelölt 1 pengős került elő. Ebből 2 darabot a hetivásár alkalmával fizetett ki régebbi adóssága fejében Orbán Henriknek. Ezen 2 darab 1 pengős Orbántól Keller Béla vaskereskedőhöz, onnan pedig Gottlieb Lipót vegyeskereskedőhöz került, ki Wertheim-kasszájában könnyűszerrel meglegelte a megkeresztett 1 pengősöket. Meg is jegyezte Gottlieb, — zsidó léte dacára — hogy a kereszt, az igazság jele, vezetett nyomra. Erős még a növérenek adott át 1 pengőt, aki a hetivásár alkalmával Krámer Sámuelnél ruhadisztt vásárolt. Krámer ezen 1 pengőst egy, előtte ismeretlen egyénnek fizethette ki, azért azt előkeríteni nem sikerült.

Erős Dániel csakis a megkeresztett 1 pengősök láttára ismerte be az elkövetett bűncselekményt. Kikérdezése alkalmával beismerte, hogy a perselyeket már hosszabb idő óta dézsmálgatta. Tartott attól, hogy a dézsmálást felfedezik, a gyanu rá esik és ezen gyanu elterelése céljából jelentette a főjegyzőnek az október 29-én történt esetet, amikor a segédjegyző mulatozó társaival a község-házára betért.

*

A leirt esetből tanulságként egyet-mást megjegyezhet a csendőr magának, de főként a következőket:

Jegyzőt, bírót, éjjeli örököt, besugókat, stb. minden alkalommal figyelmeztetni kell, hogy bármilyen bűncselekmény jut tudomásukra, azt *azonnal*, ne órák, sőt napok múltával közöljék az örssel. Ez esetben is, ha nem két napi késedelemmel teszik meg a jelentést, talán rögtön első nap

kiderült volna az eset, míg így csak a nyomozó leleményességének volt köszönhető az eredmény.

A Szolgálati Utasítás megköveteli a nyomozó csendőr-től az élénk észjárást, a leleményességet is. Kövi tisztelgettes azzal az ötlettel, hogy megkeresztezi a pengőket, visszahelyezi a perselybe és elhamarkodás helyett türelemmel várt, megfelelt ezen követelménynek. A leleményességen kívül a nyomozási eljárásban határozottan felismerhető a tervszerűség is, amely annak legtöbb esetben szintén elengedhetetlen tartozéka.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A jugoszláv csendőrség.

(2. közlemény.)

28. Ha a csendőrségi parancsnokok vagy a csendőrök, a csendőrségi szolgálat teljesítése közben magánszemélyeket szólítanak fel, hogy a törvények és rendelkezések szerint járjanak el, kötelesek megemlíteni, hogy azt »a törvény nevében« teszik.

29. A csendőrök a törvény által előirt kötelességeiket mindenkor teljesíteni kötelesek, még ha az az életüket is veszélyezteti.

30. Ha a csendőr akár azért, mert a saját élete veszélyben van, akár más okból nem akarna védelmet nyújtani a megtámadottnak, vagy pedig nem avatkozna be a veszélyeztetett rend és közbiztonság érdekében, a katonai büntető törvény rendelkezései szerint bünhődik.

31. Aki a csendőrt szolgálatának teljesítésében megtámadja a büntetőtörvény szerint büntetetik.

32. A csendőr szolgálatának teljesítése közben fegyverét csakis szükség esetén használhatja:

1. hogy elhárítsa magáról vagy más személyről a rá irányított ütést;

2. hogy legyőzze az ellenállást, mely más módon nem győzhető le;

3. hogy a veszedelmes gonosztevők szökését megakadályozza, amikor azt másképen nem lehet megtenni és

4. hogy megakadályozza a katonaszökevények csoportos megszökését, amikor az más módon nem érhető el.

A fegyver használatánál a csendőr, amennyire az csak lehetséges, az emberéletet kimélni tartozik, ahol pedig a viszonyok megengedik, kevésbé veszedelmes fegyvert használ (szuronyt vagy kardot). A fegyverhasználatnál arra is köteles ügyelni, hogy ártatlan személyek kárt ne szenvedjenek.

33. A csendőrség közbiztonsági tevékenységéről a kerületi, megyei és igazgatási állami hatóságok összes főnökei minden esztendőben szeptember 15-éig a belügyminiszterhez adatokat nyújtanak be az elbíráláshoz.

34. A belügyminiszter a csendőrségi szolgálat mikénti teljesítésére szabályzatot ad ki és a közbiztonsági szolgálat különleges eseteiben utasításokat ad a csendőrség köteleseiről ezen törvény rendelkezései értelmében.

II. Különösen.

35. A felelős állásban levő parancsnokok és a katonák számára kiadott törvényekben, előírásokban és külön rendeletekben előirtakon kívül az egyes csendőrségi parancsnokoknak és személyeknek még a következő különös köteleseik vannak:

1. A csendőrség parancsnoka számára:

a) a csendőrség pótlásáról, neveléséről, oktatásáról, tökéletesítéséről és jó erkölcsi állapotáról gondoskodik, hogy

mindig hivatásának magaslatán álljon s hogy minél jobban felelhessen meg kötelességének.

b) szemléivel és utasításaival kedvezően hat a csendőrségi szolgálat teljesítésére az erre vonatkozó előírások és rendelkezések szerint;

c) gondoskodik arról, hogy az előirt járulékokkal a csendőrség el legyen látva;

d) a csendőrpáncsnokság törzsbeli személyeinek köteles szakmaságát szakképzettségük szerint részletesen megállapítja, ha az nincs is törvényben és más előírásokban szabályozva;

e) a hadügyi- és belügyminisztereknek a csendőrség állapotáról jelentést nyújt be, erre vonatkozó rendelkezéseik szerint;

f) a szükséges felterjesztéseket benyújtja a hadügyi- és belügyminisztereknek úgy a csendőrségnek szükségességgel való ellátása, mint a szolgálatnak minél célszerűbb teljesítése és általában a csendőrség tökéletesítése tekintetében.

2. A dandárparancsnok számára:

a) gondoskodik a csendőrök felvételéről, neveléséről, oktatásáról, a dandár tökéletesítéséről és jó erkölcsi állapotáról;

b) szemléivel és utasításaival kedvezően hat a csendőrségi szolgálat minél jobban való teljesítésére;

c) gondoskodik arról, hogy a dandár az előirt járulékaival el legyen látva;

d) megszakítás nélküli hivatalos összeköttetést tart fenn és a csendőrség állapotáról és ténykedéséről jelentést tesz a tartományi főnöknek, ameddig az államigazgatás új megszervezése meg nem történik (65. szakasz.);

e) a dandártörzsbeli személyeknek kötelességeit szakképzettségük szerint részletesen megállapítja, ha az nincsen a törvényben és más előírásokban szabályozva;

f) a csendőrségi parancsnoknak jelentést tesz a dandár állapotáról;

g) a csendőrség parancsnokának a szükséges előterjesztéseket megteszi úgy az ellátás, mint a szolgálat minél célszerűbb teljesítése és az alárendeltek tökéletesítése tekintetében.

3. A zászlóaljparancsnok számára:

a) a nevelésről, oktatásról, tökéletesítésről és a zászlóalj jó erkölcsi állapotáról gondoskodik;

b) azon van, hogy a parancsnokok és csendőrök szolgálatukat lelkiismeretesen és pontosan végezzék;

c) a csendőrségi egységek szemléjének megtartására vonatkozó szabály szerint szemléli, ellenőrzi a szolgálat teljesítését és e tekintetben utasítást ad az alárendelteknek;

d) ellenőrzi: vajjon az alárendeltek a kincstári tárgyakra vigyáznak-e és kifogástalan állapotban tartják-e azokat, rájuk e tekintetben kedvezően hat;

e) zászlóalja területén fenntartja a hivatalos kapcsolatot és érintkezést az államigazgatási hatóságok főnökeivel (68. szakasz.);

f) az illetékes igazgatási állami hatóságok főnökeivel végzi a nagyobb méretű üldözéseket és elfojtja a nagyobb rendzavarásokat, amikor erre rendeletet nyer;

g) a dandárparancsnoknak jelentéseket tesz a zászlóalj állapotáról és a szolgálatról;

h) a dandárparancsnoknak megteszi a szükséges előterjesztéseket a szolgálat minél célszerűbb teljesítése és az alárendeltek tökéletesítése érdekében.

4. A századparancsnok számára:

a) századának neveléséről, kiképzéséről és jó erkölcsi állapotáról gondoskodik;

b) azon van, hogy alárendeltjei lelkiismeretesen és pontosan végezzék szolgálatukat;

HIREK

c) a csendőrségi egységek szemléjének megtartására vonatkozó szabály szerint szemléli; ellenőrzi az alárendeltek szolgálatát és azokat e tekintetben utasításokkal látja el;

d) gondoskodik, hogy az alárendeltek az előirt járulékokkal el legyenek látva, valamint hogy a kincstári felszerelés kifogástalan állapotban tartassék;

e) megszakitás nélküli és szóbeli hivatalos érintkezést tartsa fenn az államigazgatási hatóságok főnökeivel (72. szakasz.);

f) végzi az üldözéseket és elfojtja a rendzavarásokat a felettes parancsnokok vagy az államigazgatási hatóságok főnökeinek rendelkezései szerint;

g) megteszi a szükséges jelentéseket felettes parancsnokainak és az államigazgatási hatóságok illetékes főnökének;

h) megteszi a szükséges felterjesztéseket úgy a század ellátása, mint a szolgálatnak minél célszerűbb teljesítése és az alárendeltek tökéletesítése tekintetében;

5. Az udvari csendőrszázad parancsnoka számára:

a) gondoskodik a század neveléséről, kiképzéséről és a jó erkölcs fentartásáról;

b) a szakaszokat és egyes csendőröket szolgálatra rendeli, Őfelsége a király első adjutánsának beosztása szerint s azon van, hogy a szolgálat lelkiismeretesen és pontosan végeztessék;

c) gondoskodik, hogy a csapat az előirt járulékokkal el legyen látva, valamint, hogy az anyagi felszerelés kifogástalan állapotban tartassék;

d) Őfelsége a király első adjutánsának és az I. csendőrdandár parancsnokának megteszi a szükséges jelentéseket;

e) megteszi a szükséges felterjesztéseket a század ellátása, a szolgálat teljesítése és a század tökéletesítése érdekében.

6. A csendőrszakasz parancsnoka számára:

a) neveli, utasítja a járásban elhelyezett összes csendőröket, amire elsősorban is van hivatva;

b) azon van, hogy alárendeltjei a szolgálatot lelkiismeretesen és pontosan végezzék;

c) idejében megtudja a járásban vagy a szakaszban történt eseményeket s a csendőrségi egységek szemléjének megtartására vonatkozó szabály szerint őrszeit megszemléli. Olyan helyeken, ahol a közbiztonság különösen veszélyeztetve van, az őrsöket a szemlékre vonatkozó szabályokon kívül is minél sűrűbben látogassa, a helyszínen ügyeljen rájuk és lássa el azokat utasításokkal;

d) ellenőrzi, hogy alárendeltjei kincstári felszerelésüket kifogástalan állapotban tartják-e;

e) megszakitás nélküli és szóbeli hivatalos kapcsolatot tart fenn az államigazgatási hatóságok főnökeivel (74. szakasz.);

f) végzi az üldözéseket és elfojtja a rendzavarásokat feletteseinek vagy a hivatalos hatóságoknak illetékes rendelkezései szerint;

g) vezeti a szolgálati könyveket és naplókat előljáró parancsnokainak rendelkezései és utasításai szerint.

7. Az őrsparancsnok számára:

a) őrskörletében gondoskodik a közbiztonságról;

b) neveli, utasítja és ellenőrzi az alárendelt csendőröket a szolgálat teljesítésében;

c) gondoskodik, hogy alárendelt csendőrei a szolgálatot lelkiismeretesen és pontosan végezzék;

d) önmaga is sűrűbb járorkodással körletének közbiztonságát és az alárendelt csendőrök szolgálatteljesítését ellenőrzi;

e) vezeti a szolgálati könyveket és naplókat előljáró parancsnokainak rendelkezései és utasításai szerint;

(Folytatjuk.)

Issekutz Aurél h. államtitkár 40 éves szolgálati jubileuma. *Issekutz Aurél* belügyminiszteri h. államtitkár, a közbiztonsági osztály vezetője, 40 éves szolgálati jubileumát február 23-án este bankett keretében a Nemzeti Kaszinó különtermében ünnepelte meg a belügyminisztérium tisztviselői kara. Elsőnek Boór Aladár min. oszt. tanácsos, a közbiztonsági osztály helyettes vezetője, mondott nagyhatású beszédet. A belügyminiszter ur nevében *Sztranyavszky Sándor* államtitkár méltatta azokat a rendkívüli érdemeket, amelyeket az ünnepelt 40 éves szolgálata alatt szerzett magának. A banketten megjelentek a belügyminisztérium osztályvezetői, közöttük *Schönherr Károly* csendőrezredes, a VI. b. osztály vezetője, továbbá *Vlaszaty Béla* alezredes, az osztályvezető helyettese. A banketten, mely a meleg ünneplés jegyében fényesen sikerült, mintegy százan vettek részt.

Fegyverhasználat. *Less József* törzsörmeister és *Kocsis János* II. örmesterből álló gyomai őrsbeli járőr 1928 január 26-án *Bella József* gyoma-csudaballai lakossal szemben, ki leventekötelés fiának elővezetését meggátlandó — járőrnek ellenszegült — kardfegyvert használt. Ellenszegülő ennek következtében a vállán könnyebb természetű sérülést szenvedett. A vizsgálat folyamatba tétetett.

A második tanfolyam megnyitása a szombathelyi őrsparancsnokképző iskolában. Két és félhónapi szünet után egy újabb tanfolyam kezdődött f. hó 5-ével a szombathelyi őrsparancsnokképző iskolában. A megnyitás ünnepélyes keretek között zajlott le, melynek különös jelentőséget adott, hogy a kommun alatt vértanu halált szenvedett csendőrbajtársainknak az iskolaépület földszinti folyosó falába elhelyezett feketemárvány emléktáblája is ez alkalommal lepleztetett le. Dél előtt az őrsparancsnokképző tanfolyam tisztikara és hallgatói vallásfelekezeti szerint templomba vonultak, ahonnan visszatérve, 11 órakor az iskolaépület földszinti folyosóján a szombathelyi csendőrkerület vezetésével megbízott *Szwoboda Rezső* ezredes felemelő ünnepi beszédet intézett hozzájuk, melynek során rámutatott az őrsparancsnoki állás nagy fontosságára, felelősségteljes voltára. Az őrsparancsnok az őrs lelke. Az ő képességétől, tevékenységétől és magatartásától függ az őrskörletében lakók személy- és vagyonbiztonsága, legtöbbször az őrsparancsnok személyén fordul meg, van-e a csendőrségnek a körletében tekintélye, sulya. Csakis a tiszta erkölcs, a szilárd jellem és a szellemi képzettség szerezhetik meg szolgálatkezelésének alapjait: a tekintélyt. Komoly, lelkiismeretes munkára hívta fel a hallgatókat, figyelmeztette őket, hogy a tanfolyam tananyaga oly terjedelmes, hogy az csak komoly erőfeszítéssel sajátítható el. A csendőrmártirokra tért át ezután *Szwoboda* ezredes. Aldozatos szellem nélkül nincs boldogulás, az emberi haladás csak áldozatokkal járó küzdelmek árán érhető el. A maroknyi magyar nemzet évezredes fennállását annak köszönheti, hogy a megpróbáltatások idején mindenkor akadtak önfeláldozó nagy fiai, kik hazájukért minden áldozatra készek voltak. Az összeomlást követő gyászos emlékeztető idők sok derék magyarnak mártirhalálát követelték, köztük 29 csendőregyénét is. Amikor *Szwoboda* ezredes beszédjében idáig ért, az emléktábla leplét levették és a vértanuk neveit felolvasták. »Teremtő jó Isten! — zárult a beszéd — sugároztasd mártirjaink szellemét ezen emléktábláról, hogy mindazok, kik látják, áldozatos szellemenben erősödve derék, hasznos fiai legyenek a Hazának!«

Köszönetnyilvánítás. *Szladek Barna* százados mindazoknak, kik könyvét előzetesen megrendelték és így annak kiadását lehetővé tették ez uton köszönetet mond, egyben szives tudomásvétel végett közli a megrendelőkkel, hogy a

könyv egy héten belül postára fog adatni, ára nem 4, hanem 3 P 60 fill. lesz, mely összeget alábbi címre kéri a könyv kézhezvétele után postatulványon beküldeni: Szladek Barna. Budapest, I., Hidegkuti-u. 135. Akik a könyvet később megrendelni óhajtják, egy postalevelező-lapon erre a címre irjanak.

Megjelent a «Harcászati Tankönyv» II. kötete. Szentgyörgyvári Stirling László ny. á. vkszt. alezredes »Harcászat« tankönyvének II. füzeté megjelent. Eme füzet az elhelyezéseket és csapatmozgásokat tárgyalja az alábbi tagozásban. A H. Sz.-nak elhelyezésekre vonatkozó határozmányainak tömör összefoglalása után a huzamosabb ideig tartó elhelyezéseket boncolgatja. Az I. füzetből ismeretes felépítése szerint tárgyalja az elhelyezések tervezésénél szem előtt tartandó irányelveket, majd az elhelyezések előkészítését és elrendelését, végül az elhelyezések végrehajtását. A hozzátartozó példának szerencsésen választotta az állomásparancsot, melyre a szabályzataink csak kevés támpontot adnak és amelyre, különösen az első vezetőnek, nap-nap után szüksége van. Hasonlóképen világítja meg az egyszeri elhelyezéseket, kiemelve a legfontosabb jellegzetességet, az eljárás egyszerűsítését. A további részében az ellenséges behatással számoló elhelyezéseket és a táborozást öleli fel. A csapatmozgásokat hasonló részletességgel tárgyalja. A menetek általános elveinek tömör összefoglalása után az utazómeneteket, majd az ütközetmeneteket tárgyalja. Az éjjeli meneteket — igen helyesen — két részbe osztja és ismerteti az előkészített és elő nem készített éjjeli meneteket. A csapatszállításból a vasuti szállítást és a gépkocsiszállítást veszi fel. A szakirodalomban kialakult »menetszállítás« fogalmát itt is megtaláljuk, mellyel a menetekkel kombinált gépkocsiszállítást jelöli meg. A füzet végén felvett példák a harctéri szolgálat tárgyalt tevékenységeinek szemléltetőbbé tételét nagy mértékben elősegítik. Szentgyörgyvári Stirling László ny. vk. alezredes eme munkája is olyan felkészültséggel és minden részletre kiterjedő alapossággal íródott, hogy a harcászattal foglalkozó minden tisztnek, de különösen a

fiatal katonának tanulmányainál nagyon hasznos segédeszközül szolgál. A mű a szerző kiadásában jelent meg: ára 10 pengő. Megrendelhető a szerzőnél: I. ker., Disz-tér 18.

Dicséretetek. A m. kir. debreceni V. csendőrkerület parancsnoka *Liszes Péter* ny. tiszthelyettes egy folytatólagosan elkövetett lopás tetteinek hosszabb időn át lefolytatott igen ügyes, buzgó és kitartó nyomozás során történt kiderítéséért s a vádemelés tekintetében szükséges tényállás minden irányu felderítéséért *dicséret okirattal* látta el; *Keczón János* törzsörmezt és *Varga Ferenc* örmestert egy folytatólagosan elkövetett lopás tetteszinek kiderítése körül kifejtett eredményes tevékenységükért, továbbá *Orosz István*, *Nagy Sándor*, *Botos Benjámín* örmestereket és *Joó Miklós* csendőrt a vadászati kihágások erélyes üldözése és a vadvédelem körül kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért *nyilvánosan megdicsérte*.

Elöléptek: A m. kir. debreceni VI. csendőrkerületben *törzsörmezterré: Fekete Imre, Adorján Gyula, Elek Zsigmond* örmesterek; — *örmesterré* a budapesti I. csendőrkerületben: *Sági István, Szalontai János, F. Kovács István, Gaál Béla, Ványa Gyula, Pomázi Mátyás, Kotroc Pál, Csernik István, Szabó András IV., Kanczler Mihály, Oszkó János, Zsidei Miklós, Balázs József, Bak Antal, Monos Ignác és Kálmán József*; — a székesfehérvári II. csendőrkerületben: *Kecskés Imre, Nemes Domokos, Lengyel Mihály, Nott Ferenc, Somogyi István, Cseter János, Molnár Ferenc III., Nagy Lajos IV., Szecsődi István, Mirejder István, Sz. Molnár Lajos, Sallai János, Szalai Ferenc, Fehér Pál, Sipos Kálmán, Laczi István, Mezől Mihály, Csóka István II., Babos József, Stolczer József, Iváncsik József, Nagy Lajos V., Horsicza István, Szász József, Hartmann Antal, Kámi Lajos, Kálnoky Zoltán, Bakai Sándor és Német Károly*; — a szombathelyi III. csendőrkerületben: *Ölbei Ferenc, Csöndör József, Házi István, Ivancsics István, Várad András, Horváth István III., Baráth Ferenc, Sulnok János, Fölhágy Sándor, Torma Gyula, Kiss József III., Nagy Sándor IV., Cseh Németh Károly, Fábik Imre, Horváth József XII.*

**UNGHVÁRY
LÁSZLÓ R.T.**

FAISKOLÁI

CEGLÉD—BUDAPEST

IV. VÁCI UCCA 27—33.

ÁRJEGYZÉK INGYEN.

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje	— — — — —	16'80 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben	— — — — —	19'50
Khaki kammgaru, szintartó, tiszta gyapju	— — — — —	18'50
Ugyanaz extra finomban	— — — — —	25'60
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgókkal együtt	— — — — —	8'80

a 39 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 321—78.

Horváth Imre, Halász Károly, Bársony Ferenc, Horváth János V., Nopul Jenő, Oszkai Sándor, Kondor József, Németh Imre II., Bedő Géza, Rákos Károly és Kocsis György; — a szegedi V. csendőrkerületben: Somogyi Gábor, Török Antal I., Romanyik Mihály, K. Horváth László, Füredi Horváth István II., Fuchs János, Füredi László, Suba Ferenc, Nagy Ernő, Székely Antal és Felföldi Antal; — a debreceni VI. csendőrkerületben: Illés Mihály, Bagoly László, Németh Antal, Madarász Albert, Czeglédi Márton, Pócsi Sándor, Czinege János, Derzsényi Mihály, Bodrog János, Egri Sándor, Kiss Antal, Nagy Antal, Ujjfalus Lajos, Varga Gábor, Orosz László, Varga Sándor, Gaál Zsigmond, Gaál Aludár és Bezzeg Sándor csendőrök.

Házasságot kötöttek: A m. kir. budapesti I. csendőrkerületnél: Kelemen László lovas őrmester Szarvas Margittal Tápiógyörgyén; Deák András tiszthelyettes Somogyi Irmával Vecsésen; Demeter Ferenc törzsőrmester Hajdu Karolinával Budapesten; — a székesfehérvári II. csendőrkerületben: Vajda Mihály őrmester Jelinek Margittal Gyarmat községben (Győr m.); Greschner János törzsőrmester Fazekas Teréziával Máriakálnokon; — a szombathelyi III. csendőrkerületben: Rózsa György őrmester Molnár Máriával Nagykanizsán; Pap István őrmester Kerekes Matilddal Nagykapornakon; — a szegedi V. csendőrkerületben: Salzberger Lajos törzsőrmester Budai Ilonával Gyulán; — a debreceni VI. csendőrkerületben: Bellei Olivér törzsőrmester Kovács Máriával Kemecsen; Boros János tiszthelyettes Takács Erzsébettel Berettyóújfaluban.

Halálozás. A mátészalkai m. kir. csendőrosztály állományába tartozó Nagy Ferenc őrmester hosszas betegség után a debreceni honvéd és közrendészeti kórházban f. hó 17-én meghalt. Temetése f. hó 19-én ment végbe, nagy részvét melletti, melyen az egész debreceni helyőrség képviselve volt. Elhunyt a testületnek derék, buzgó tagja volt, ki szolgálata alatt mindvégig birta előljáróinak megbecsülését. A megbecsülés és bajtársi szeretet jeléül a mátészalkai osztály tiszt. és altiszt. kara koszorút helyezett sirjára.

Kérelmek. Kölcsönös áthelyezésüket óhajtják: Horváth Ferenc tiszakerecsenyi örsbeli csendőr (debreceni kerület) a miskolci kerület területére; Szondi Pál csikériai különit-

ménybeli (bajai osztály) őrmester a makói vagy békésgyulai osztály területére; Lakatos Ferenc kiskörösi örsbeli (bajai osztály) gy. őrmester a makói osztály területére; Igali Ferenc balatonszárszói örs (kaposvári osztály) állományába tartozó csendőr a szekszárdi osztály területére; Tóth Lajos enyingi örsbeli csendőr (veszprémi osztály) a szegedi kerület területére. Kérik kölcsönös áthelyezésüket óhajtó bajtársaikal, hogy címüket közöljék velük.

Boda Pál pécsi kerületbeli csendőrt kéri Barján János karcagi örsbeli csendőr, hogy közölje vele a pontos címét.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Olvasóink szives figyelmébe!

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és írógéppel vagy legalább is olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk felvilágosítást, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. Ha jelige nincs megjelölve, a szerző nevének kezdőbetűit és lakhelyét tüntetjük fel. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát felesleges beküldeni. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert a gyakran használatos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. — Büntetőjogi vonatkozású vagy közérdekű csendőrségi kérdésekre a Csendőr Lekszikon rovatban válaszolunk. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A hozánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház-utca 30 szám“.

P. S. őrnagy, B.-gyarmat. Köszönjük a szives figyelemzetést; amint látni méltóztatik, a kérésnek eleget tettünk.

Quo vadis. A kért három számot tartalékpéldány hiányában nem küldhetjük meg.

A Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetéseit közöljük, amelyektől olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

„CORVIN“ BUTORCSARNOK

Részletre olcsón! Dohány-utca 39.

A közalkalmazottak bevásárlási forrása.

Világhírű The Withworth kerékpárok,

sülyesztő modern varrógépek kedvező részletre. Nagy gyermekkocsi raktár és speciális javító műhely. — Kerékpár alkatrészek gyári árban.

Láng Imre Budapest VI., Teréz-körút 3 sz.

Kérjen képes árjegyzéket, csak írja meg miről. -o- Ne üggyők alján vásároljon, mertugy drágább!

Világhírű

„Styria“ kerékpárok

és elsőrendű

„HUNTER“ gépek

összes alkatrészek. Legolcsóbban kedvező fizetési feltételek mellett szállít

DEMÉNYI ÉS FIA CÉG

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 4.

Kérjen árjegyzéket kerékpárokról, varrógépekről, gramofonokról

ha megjavul az illető, a jövőjét az nem fogja hátrányosan érinteni.

Hazám. A derékszij szolgálati jelvény, szolgálaton kívül a gyalogtiszti kard fölé nem veheti fel.

A nő. A könyvet nem ajánljuk.

D. I. őrmester, Battonya. 1., 2. Lapunk f. évi 3. számában hasonló jelige alatt már kapott választ. 3. Olvassa el a Szolgálati Szabályzat I. Rész 89. §. 683. pontját.

Remeteség. Nem tudunk róla.

Méntelep. Válasz a lexikon rovatban jön.

D. J. csendőr, Nagyatád. Tartalékos volt, címe ismeretlen.

Marokkó. Hadbíró ezredes és a honvédelmi minisztérium 13. osztályában teljesít szolgálatot.

Róma. Nyomozás szempontjából nem tartalmaz tanulságot, a kiderítés tulajdonképpen egy szerencsés ötleten mulott. De mert dicséretes köleltségérzélből többet is tett, mint amennyit az előírások megkövetelnek, lehet, hogy esetleg a nyár folyamán közöljük.

Sümegei vár. A beküldött nyomozás mindenesetre elismerésre méltó ambícióra vall, de a közlése beleütköznék azokba az elvekbe és szempontokba, amelyeket nekünk követnünk kell. A levél megszerzésének a módja nem volt helyes, el lehetett volna érni azt egyszerűbben és egyenesebben is. Általában az őrsparancsnok szerepe az ügyben semmiképpen sem alkalmas arra, hogy a nyomozást leközölhessük. Azután nagyon lebecsüli az ideit 26 fokos hideget, amikor azt mondja, hogy az ideit az akkorihoz képest nem is volt hideg. Nem szabad nagyokat mondani! Az egész esetből azt látjuk, hogy, amint Ön írja, a »bajusz alá nevetés« és a másiknak »az orra alá borslörés« — ezt már mi írjuk — nem utolsó szerepet játszott a nyomozást fűtő ambícióban. Azután semmiképpen sem tudjuk megérteni azt a tanakodást, amit a járőrtársával folytatott, hogy lesz e társa a nyomozásban. E szerint a másodcsendőr azt is mondhatta volna, hogy »nem!« s Ön tudomásul vette volna azt. A kéziratában jelzett folytatást mindezek ellenére is szívesen vesszük, ha ki tudja kapcsolni a személyeskedést s ehelyett nyomozási szempontból ad több tanulságot. Azt megértjük, hogy mint fiatal, ambíciótól fűtött csendőr a leírt nyomozást a leírt módon, egyes bajtársaival szemben a leírásból különösen tanúsított »fenegyerekeskedéssel« lefolytatta, de azt nem tudjuk a javára írni, hogy több évtizedes csendőrségi szolgálat után mindenben helyesli az akkori eljárását s nem látja be, hogy a legnagyobb ambíciónak sem szabad a bajtársak rovására mennie.

Miskolc. Nem írta meg a címét a sorsjegyintézőségnek, mi meg eredménytelenül kerestük. Irjanak nekik még egyszer s ha akkor sem válaszolnak, írják meg nekünk a címet, hogy megkérdezhessük, mi lett a sorsjegyek sorsa.

Hanság. A csendőrségi pótdíj a nyugdíjba ez idő szerint még nem számítható be, de a beszámíthatóság tekintetében tárgyalások folynak. Azt nem tudhatjuk, hogy ezek a tárgyalások mikor s milyen eredménnyel végződnek.

Tulisa. 1. Olvassa el mai számunkban »Bak-Aj.« jeligére küldött üzenetünk 1. pontját. 2. A perköltségeket sem vonhatják le az illetékeiből.

Kulibiszka. Értesülésünk szerint valószínűleg azért kerültek az iratok a bukaresti magyar követséghez, hogy a hiányzó okmányok pótlása — ami Önnek nem sikerült — esetleg így sikerüljön, ezzel tehát csak Önnek akart jót az, aki az iratait erre az utra terelte. A magyar követség az opciós kérvényének érdemi elintézésébe egyáltalában nem hivatott beleszólni s ezt nem is fogja megtudni, bizalmas értesülésében tehát mindössze annyi lehet a valóság, hogy a követségnek sem sikerült az okmányokat megszerezni s így iratai Bukarestből eredmény nélkül érkeznek vissza, de ez nem jelenti a kérelem elutasítását. Várjon még egy ideig s azután újra érdeklődjék a belügyminisztériumban, ott találjon rá módot, hogy az állampolgárságot egyes olyan okmányok hiánya miatt, amelyekel beszerezni semmiképpen sem lehet, Önlől, mint csendőrtől, ne kellessen megtagadni. A honosításra vonatkozó ismereteket egyébként részletesen megszerzi magának, ha lapunk f. évi 4. számában dr. Nagy Béla rendőrfogalmazónak erre vonatkozólag megjelent cikkét elolvassa.

Hóvirág. Válasz a lekszikon rovatban.

Sá. A. th., Kaposmérő. Eljárása minden tekintetben helyes volt, tekintettel azonban arra, hogy a gyanúsított csak csekélyebb súlyú bűncselekményt követett el, nem tartjuk célszerűnek, hogy az esetet közöljük. Egyébként is nem egészen világos, hogy az őrs hogyan tehetett ellene feljelentést, ha a sértett panaszt nem tett, mert hiszen valószínű, hogy a cselekmény csak magánindítványra volt üldözhető.

Backamadaras. Még átfésülve sem tudjuk közölni, mert telve van alapvető tévedésekkel és helytelen következtetésekkel. »Rendőri hatóság« alatt nemcsak az állami rendőrség hatóságait, hanem a főszolgabírókat is érteni kell, sőt a községi előjáróság is az. A rendőri büntető eljárás teljesen független a bünvádi eljárástól; az első közigazgatási jellegű és a rendőrhatalóságok dolga, a másikat a bünvádi perrendtartás szabályozza és kizáróan a bíróságok folytathatják le. A járásbírósnál a vádat nem az ügyész, hanem az ügyészi megbízott képviseli, aki lehet rendőrtisztviselő vagy szolgabíró is. Aki cikkel akar írni, attól annyit el lehet várni, hogy legalább az alapfogalmakkal tisztában legyen.

1891. XI. 3. Izléstelen tréfa, nem közölhető.

B. B. th. Közölni fogjuk, de csak valamelyik későbbi számunkban, mert nagyon sok olyan kéziratunk van, amely már helek óta vár közlésre.

Csendőr előre! Rettenetesen rossz versek. Kár erőltetni a dolgot; már egyszer megüzentük Önnek, hogy nincs tehetsége. Higgye el, hogy versírás nélkül is nagyon jól meg lehet élni, sőt talán még jobban, mint a versírásból.

Őrspk. Csak küldje be egész bátran, elvégre hova fordulhatna bizalommal, ha hozzánk nem. Mi nagyon szívesen

RÁDIÓ készülékek és fel- szerezési cikkek

legjobb és legolcsóbb beszerzési forrása

BARTA ÉS TÁRSA

BUDAPEST, VI., PODMANICZKY UCCA 39.

(Csengery ucca sarok)

Képes árjegyzéket és kapcsolási vázlatokat díjtalanul küldünk

TELEFON: Teréz 149-49.

Levélcím: Budapest 62.

Postafiók 217.

MORT poloska-, rovar- és légyirtószesz

Poralakban is kapható

Mintával készséggel szolgál a gyár:

GÖTZL LIPÓT vegyitermékek gyára

Budapest, VII., Cserei ucca 14.

Butorhitel

a csendőrség tagjainak Sándor Ignác butoráruháza. Budapest, VI., Dessewffy-u. 18-20 (Nagymező-u. és Vilmos császár-ut között). Szállít készpénzárban kedvező fizetési feltételekkel **elsőrendű butorokat.**

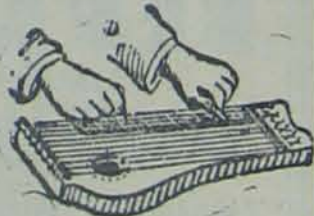
A világ legjobb hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, harmónium, gramofon sth.

Reményi Mihálynál

Budapest, VI., Király-u. 58-60

Ófensége Dr. József Ferenc kir. herceg kamarai és a Zeneművészeti Főiskola szállítója. Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.

Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

elolvassuk mindenki irását s ha megfelel, szívesen közöljük. Stílus nehézségeken is segítünk, ha egyébként a tartalom megérdemli a fáradságot.

Vadvirág I. Vérszegény téma, rosszul megírva. Nem közölhető.

Berzence. Csak nem gondolja, hogy a Csendőrségi Lapokban helyet adunk olyan közleménynek, amely végeredményében oda konkludál, hogy vannak esetek, amikor a bántalmazást nem lehet elkerülni. Ilyen eset nincsen s nagyon nagy szegénységi bizonyítványt állít ki a maga képességeiről az a csendőr, aki ilyesmit állít.

Vadvirág II. A szerkesztői üzenetek elején közöljük, hogy cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. Tessék csak beküldeni. A közlést természetesen nem garantáljuk, attól függ, jó-e vagy se?

Szebb jövő. Egyik sem felel meg.

Vadgerlice. Hát bizony azt mi sem tudjuk Önnek megmondani, hogy miért vonlák el a korlátlan kimaradási engedélyét. Hogy valami ok volt rá, az egészen bizonyos, az pedig meglehetősen akkor is, ha Ön az utolsó két évben nem is volt fenytve. Emiatt nem szabad elkeseredni: ellenkezően, igyekezni kell arra, hogy az elvett engedélyt csak azért is újra kiérdemelje. Ha Önnek tényleg az a szándéka, hogy jövőjét a csendőrségnél alapozza meg, akkor még nagyon sokszor lesz alkalma rá, hogy elkövetett hibáit teljesen jóvátegye. A fenytéseknek azonban egyszersmindkorra végét kell szakítani, nem derék csendőrhöz méltó dolog az. Egyébként bizonyosak vagyunk benne, hogy Önben őszintén megvan a javulási szándék, amit azzal is bebizonyított, hogy az utóbbi két évben már nem adott okot a kifogásra. Legyen nyugodt, hogy ezt az igyekezetét előbb-utóbb az előjárói is méltányolni fogják.

Bag. 1. Olvassa el lapunk 1926. évi 4. számában a Csendőr Lexikon 9. kérdésére adott válaszunkat, valamint ugyanezen évfolyamunk 9. számában *dr. Miskolczi Ágost*: »Az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló 1921. évi III. t. c. gyakorlati magyarázata« című közleményét. 2. Nem, mert csak kihágást követett el, az orvvadászal pedig a Szut. 45. §. C) fejezetében nincsen megemlítve. 3. Olvassa el az 1927. évi július 15—iki számunkban a Csendőr Lexikon rovatban a 96. kérdésre és szeptember 1-i számunkban a 105. kérdésre adott válaszunkat.

B. P. csendőr, Révleányvár. Olvassa el lapunk mai számában »Bag« jeligrére küldött üzenetünk 1. pontját.

Berettyó partján. Kissé átfésülve közölni fogjuk, hogy mikor kerülhet rá sor, nem tudjuk, mert kéziratokkal nagyon el vagyunk halmozva.

Sz. S. csendőr, Nagynyárád. Elég ügyesen megírta, de a közölhetőség mértékét még nem üti meg.

Törekvő. A vers bizony gyenge, de hát annyit baj legyen. »Attila maradványa.« Talán maradvány? Beküldött közleményéről nem tudtuk megállapítani, hogy vers-e vagy próza, azt azonban egyhanguan megállapítottuk, hogy mind a kettőnek rossz.

Törzsörmester XX. Önálló közleményként nem közölhetjük, de alkalomadtán majd fel fogjuk használni. Mindenféle tréfás csendőrségi históriát szívesen fogadunk s ha jó, közöljük is.

Vasutügyelet. Nem felel meg.

B. M. ny. th., Szeged. Sem nem érdekes, sem nem tanulságos és unalmasan is van leírva. Nem közölhető.

Erdeklődő törzsörmester. A földbirtokrendező bíróságok által a csendőrsöknek ítelt földeket a pénzügyminisztérium, mint állami tulajdont kezeli. Azoknak, akik az így használatra jutott földet művelik, az időközönként megállapított s a Budapesti Közlönyben közzétett haszonbér összegét a földdel kapcsolatos minden teherrel, adókkal együtt fizetniük kell. Azt nem lehet kívánni az államtól, hogy ingyen juttasson bárkinek is földet. Az említett költségek nem jelentenek akkora terhet, hogy valóban gazdaságos megműveléssel a föld a megművelőjének hasznát ne hozhasson.

Erdekelt N. K. A Szut. 206. pontja értelmében a napos csendőr derékszíján a tölténytáskákat viselni köteles, a Szut. 188. pontja szerint pedig örsökön a készültségi szolgálatot is a napos csendőr látja el. El tud-e képzelni olyan »készültségi« szolgálatot, ahol a derékszíjon csak üres tölténytáskák vannak? Magában az elnevezésben benne van, hogy minden pillanatban készen kell lennie a fegyveres fellépésre is, már pedig üres tölténytáskával nem megy semmire sem a puskájával, amit akármelyik pillanatban leakaszthat a fogasról. A töltények összeszedése már nem menne ilyen gyorsan. De tekintve attól, hogy a napos csendőr egyben készültségi szolgálatban is áll, mi értelme volna üres tölténytáska viselésének? A tölténytáska fogalmában nem a táskát, hanem a töltényt a fontos.

Nemes. 1. Olvassa el lapunk tavalyi évfolyamának 5. számában »Antracén« jelige alatt küldött üzenetünket. A nemesség adományozása felségjog volt, a király gyakorolta,

Egyedüli magyar hangszergyár az országban!

Általánosan elismert! Világmárka! Hegedű, tárogató, harmonika és az összes vonós és fuvós hangszerek. Romlott hangszerek javítása. Zenekarok felszerelése közvetlen a gyári áron. Árajánlatot ingyen küld az

Első Magyar Hangszergyár STOWASSER

kir. udvari szállító, a Rákóczi-tárogató feltalálója. — Bpest, II., Lánchíd-u. 5.

Alapított: 1770. évben.

Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!

SIDOL fém-, ablak- és márvánvtisztításra a legalkalmasabb!
Csakis eredeti palackokban kaphatók.
Óvakodjunk az utánzatoktól!

St. Fernolendt cipőfénymáz és bőrszír.
Kapható mindenütt!
Óvakodjunk az utánzatoktól!

Csendőrtisztek, altisztek és azok családtagjai

nyolc havi részletfizetésre készpénzáron a következő cikket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha-
szöveteket, bélésárukat,
vásznot, sifont, zefireket,

és egyéb vászonárukat,
női s férfifehérneműeket
készen és rendelésre.

törülközőket, abroszokat,
kötött és szövött árul,
kötött gyermekgarnitúrát,

keztlyüt, harisnyát, kész
kötött kabátokat, fűg-
göny és függönykelmeket

uj, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókelméket, selymeket, valamint diszpanakal a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál, Budapest, VIII. kerület, Üllői-út 14. szám.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1928 április hó 1-ével kezdődnek.

Legény a gáton.

Regény

Írta: BARÉNYI FERENC

(7).

Korholón mondta ezt a próbacsendőrnek, akit meg akart szidni, hogy rajta töltse ki a bosszuságát. De aztán meggondolta. Eszébe jutott Babos őrmester intése, hogy a hibát ne toljuk másra, mielőtt még nem kerestük meg magunkban. És meg is találta a hibát önmagán. Belátta, hogy ő az oka, mert neki lett volna kötelessége előbb utánajárni a dolognak, mielőtt beállítottak Korcz mesterhez. Hiszen, ha egyebet nem is, csak azt állapította volna meg róla előzetesen, hogy kalaposmester, akkor a sok kalap láttán nem fogott volna gyanút. Mit szól majd Babos őrmester? Legjobb lesz, ha elhallgatja. Alig gondolta ki, máris megbánta és elszégyelte magát, hogy őrsparancsnoka elől valamit el akart titkolni. Hiszen akkor nem járhatna többet felemelt fejjel és nem nézhetne többé nyílt, tiszta tekintettel őrsparancsnoka igazságkereső szemébe. De nem is tagadhatná le, hiszen a szolgálatot előírta a szolgálati könyvben.

Alig tudta megvárni, hogy Babos őrmester hazajöjjön, hogy felsülését szánva-bánva neki meggyónhassa.

Babos őrmester jóízűt kacagott, amikor Gál csendőrt meghallgatta.

— Nahát, maga ugyancsak megjárta. Örüljön, hogy ilyen szerencsés, tréfás vége lett. Mert az ilyen meggondolatlan szeleskedés sokkal keservesebb és szomorubb következményekkel is járhatott volna. A kiindulási pont helyes volt, hogy — mert nem voltam itthon — résen volt, fel akart lépni, hogy elejét vegye valami zavarnak. De előbb puhatolózni kellett volna a faluban, a községi előljáróságnál, ahonnan két esküdtet is kellett volna hozni, hogy ne magukban menjenek be a Korcz mester házába. Ha itthon lettem volna, nem is lett volna semmi, mert én már ismerem Korczot. Tisztességes, becsületes iparos. Utána jártam a viszonyainak még annakidején, mikor ideköltözött. Jóindulatu, derék ember, annak köszönheti, hogy ilyen békésen elsimult ez a kényes ügy. Mert más bizony nem állt volna hátrább az agarakkal és nem hagyta volna annyiban a dolgot. Ugy bizony, no, de megjárta, kár, hogy nem láttam.

Mintha lelkeszemei előtt most pergett volna le a mulatságos eset, olyan jót mulatva kacagott. Gál csendőr irult-pirult.

— Nagyon restelem, őrmester ur.

— Restelheti is holta napjáig. De legalább jól megjegyzi magának. Tudom, hogy ezután soha többé az életben nem fog elhamarkodva eljárni. — Aztán komolyan belenézett Gál csendőr öszinte szemébe. — Ugy lesz, fiam?

— Ugy, őrmester ur — fogadta Gál csendőr szilárd meggyőződéssel.

— Hol a posta? — kérdezte aztán Babos őrmester.

— Benn van az őrsirodában, az íróasztalra tettem.

Babos őrmester bement az irodába, de rövid idő múlva kijött egy felnyitott borítékkal s abból egy parancsot tett le az asztalra.

— Gál! A százados ur berendelte kihallgatáshoz.

Gál csendőr meghökkent, vajjon miért rendelik be kihallgatáshoz, mit akarnak tőle. Babos őrmester, mint a gondolatolvasó, megértelte a tünődő löprengést és mindjárt magyarázatát adta.

— Azért a régi fogolyhistóriáért rendeli be a százados ur. Még nincs elintézve.

Sötét boru suhant át Gál csendőr arcán és befelhözött derülten csillogó szemét,

Még nincs elintézve? Hiszen már eltemette a lelkében. Betakarta a feledés sűrű fátyolával, hogy soha még kísértetbe se vihesse, hogy valaha is ráemlékezzék. Hát nem tud már ennek a keserves emléknek a lidércétől megszabadulni. Most még felelősségre is vonják érte. Erre nem is gondolt, hogy ezért még számadással tartozik. Egészen meglepedkezett róla. Vajjon mit mond majd a százados ur?

— Ugy készüljön, hogy takarodó után elindul. Másfél óra alatt lent van a vasutnál. Az éjjeli személyvonattal hajnalban odaérkezik s reggel nyolc órakor pontosan jelentkezik kihallgatásra a százados urnál.

Elkeseredetten, szomorú gondolatokkal ült vissza Gál csendőr a munkájához. Szórakozottan lapozgatott az irkájában; nehezen tudta gondolatait összeszedni, hogy befejezhesse megkezdett írásbeli feladatát.

Bátortalan kopogtatás és nagyon buzgó lábtörölgetés hallatszott kívülről, aztán két csizmás atyafi került be illő tisztelettel.

— Szerencsés jó napot, adjon Isten!

— Fogadj Isten! Mi járatban vannak bátyó? — kérdi tőlük Babos őrmester. Kalapjukat a kezükben forgatva zavartan hümmögetnek, míg végre az egyik hosszas torokköszörülések után fontosán elkezd.

— Megkövetem a tekintetes őrmester urat, panaszra jöttünk a komámmal.

A koma helyeselve bólintgatott s egyet-kettőt sodort harcsabajuszán; hozzá tudakosan hümmögött, mint ahogy hivatalos eljárásban ilyen fontos személyhez illik.

— Mi a, tán verekedésbe keveredtek kentek? — vágott bele Babos őrmester az atyafi hosszúra fogott szónoklatába, aki elkezdvén a nagyapja temetésén, talán maga sem tudta, hogy hol fog kilyukadni akkorára, mire beszédje hosszú fonálát elszötte. Az atyafi megakadt, felfigyelt és méltatlankodva háritotta el a sérelmes feltevést.

— Verekedés? Dehogy is kérem, nem vagyok én olyan hirtelenkező. Hanem... — dühös tekintettel néz körül, nagyot fuj, hosszut lélegzik és aztán szégyenkezve, halkán kiböki végre.

— Belegázoltak a becsületembe...

— Szóval becsületsértés, majd eligazítjuk bátyó — nyugtatta meg a háborgó lelkű atyafit Babos őrmester s aztán fordult Gál csendőrhöz.

— Gál, vegye fel a panaszt!

Babos őrmester bement az őrsirodába, de az ajtót nem lette be maga után.

Gál csendőr elővett egy iv papirost s aztán kelletlenül hozzáfogott a panasz felvételéhez.

— Röviden mondja el a panaszt.

Az atyafi megint nagyot fuj.

— Belegázoltak a becsületembe...

— Azt már hallottuk, de most azt mondja el röviden, hogy ki, mikor és hogy sértette meg a becsületében?

Az atyafi megértően bólintott, a koma utána.

— Ugy fogom elmondani, ahogyan történt...

— De csak röviden.

— Csakis — hagyta helyben az atyafi s homloka összeráncolása mutatta, hogy szedi össze a gondolatait.

— Krétával nagy ökröt irtak a kapumra.

— Hát aztán, az még nem becsületsértés...

— De azt mondja a koma, hogy az az ökr én volnék...

— Ne beszéljen mindig úgy, hogy koma, hanem nevezze meg. Nevet, mindig nevet. Különben hiszen meggyünk semmire. Hát hogy hívják a komáját?

A koma elégedetten állapította meg magában, hogy fontos személyisége a hivatalos érdeklődés homlokterébe került. Aztán, mint ahogyan kiszolgált katonához illik, elsz-

mája sarkát összekoppantva, mellét kidomborította és a fejét egyenesbe felkapta.

— Pál István, szolgálatjára.

Gál csendőr szótlanul tudomásul vette és felírta a koma nevét. Az írásból fel se nézett, úgy kérdezte a becsületében megsértett atyafit.

— És magát, hogy hívják?

— Engem? — ismételte a kérdést az atyafi, mintha nem értené vagy csodálkozna rajta, hogy még nem ismerik.

— Magát hát, nem is engem! — idegeskedett Gál csendőr. Az atyafi egyelőre tudomást nem vett a hivatali türelmetlenségről, megfontoltan átgondolta az eddig mondottakat. Gondolkodás közben rájött, hogy valóban még nem mondotta meg a nevét. Erre hamar, nehogy azt hiessék, hogy az ismeretlenség leple alatt, felelőtlenül akar feljelentést tenni, kiáltotta.

— Megmondja Pál.

— Magától kérdeztem, hát maga mondja meg!

— Értem, kérem, azért mondom én, Megmondja Pál.

— De hát ne tréfáljon! — fakadt ki türelmét veszttve Gál csendőr. — Nem ötle kérdeztem, ő már megmondta. Magától kérdeztem, hát maga feleljen. Érti!?

— Értem, kérem szépen, hogyné érteném...

— Na hát akkor halljam, hogy hívják?

— Megmondja Pál.

— Gál csendőrt felbőszítette a közömbös hangon ismételt felelet. Ceruzáját az asztalra vágva, haragosan felugrott.

— De a kutya teremtésit kendnek, ne haragítson meg, mert...

A további folytatást azonban a belépő Babos őrmester parancsoló tekintete beléje rekesztette. Elpirulva lehajolt, hogy elgurult ceruzáját felvegye. Babos őrmester az asztalhoz ülve belenézett az ív papírba és aztán a már-már vörösödő atyafit felvilágosította.

— Én tudom, csak ő nem tudta, hogy magának tényleg »Megmondja« a neve. Olyan szokatlan név, hogy hallatára méltán azt hihette, hogy meg akarta tréfálni...

— Isten ments, hogy én a csendőr urat... Olyan nincs — szabadkozott a furcsa nevű atyafi és nagyobb nyomaték okából széles mellére ütött.

— Törvénytisztelő volt már az úkapám is, hát hogy tennék ilyen csúfságot!...

Babos őrmester avatott tapintattal hamar elsimitotta a felkavart hullámokat és ügyesen, egy-kettőre elkészült a panaszfelvétellel.

— Kivánja a megbüntetését?

Az atyafi elcsodálkozva csóválta deres fejét. Hogy még ilyet is kérdeznek, hát akkor nem jött volna ide hivataloskodni. Felfuvódott, mint a pulyka s mig görcsös keze ökölbeszorult, mérgesen vicsorgató fogai között sziszegte nagy dühösen.

— Kivánom, hogyné kívánnám. A ragya essen belé!

— Akkor írja ezt alá.

Az atyafi nagy ákom-bákommal írta le a nevét.

— Maga is, mint tanu.

Erre a koma is nagy fontosan odakanyarította szarkaláb betűit, ami sűrű szuszogás közepette mégis csak sikerült, az igaz, hogy közben a koma úgy megizzadt, hogy úgy csurgott le vastag üstökéről a verejték, mint az ereszről az eső.

— Hát akkor készen vagyunk.

— Mehetünk őrmester ur?

— Elmehetnek Isten hírével. Majd eligazítjuk.

— Alighanem ellenpárti volt... — hajtogatták az atyafiak elmenőben, amint bosszuvágyukat a panasztétellel kielégítve, megnyugodva csoszogtak ki az ajtón. Amikor az ajtó bezárult, Babos őrmester korholón fedtte meg Gál csendőrt.

— Nem hallottam még káromkodni. Nem gondoltam volna magáról, hogy ekkora neveltlenségre képes. Csak aljas, durva ember káromkodik, akit nem neveltek, nem tanítottak. Aki állatok, disznók között töltötte az életét...

— Tessék megbocsátani, őrmester ur, nagyon ideges voltam, elvesztettem a türelmemet... — mentegetődzött Gál csendőr.

— Ez, ami még nagyobb hiba. Nem szabad a türelmét elveszteni. Az a szegény atyafi nem tehet róla, hogy olyan furcsa nevet örökölt az apjától. Arról sem tehet, hogy magát a Korcz udvaron való felsülése annyira felbosszantotta. Sem arról, hogy magát a kihallgatásra való berendelése felizgatta s ettől annyira ideges és ingerlékeny.

Gál csendőr ámulva hallgatta őrsparancsnoka elevenjére tapintó szavait és csodálattal nézett Babos őrmester mindent meglátó szemébe. Az őszinte megadás láttán Babos őrmester szigorú korholása jóindulatu, oktató figyelmeztetéssé enyhült.

— Megértem a felindulását, mert ismerem a lelkiállapotát. De ilyenek nem szabad előfordulnia. Jól jegyezze meg magának, hogy nem a közönség van a csendőrért, hanem a csendőr az állampolgárokért. A közönség, az lehet türelmetlen, ideges, de a csendőr soha. A közönséggel mindig nyugodtan, tapintatosan kell érintkezni. Annál is inkább, mert céltudatos és helyesen alkalmazott, nyugodt modorral mindig többre megy, mint a türelmetlen handabandázással. A csendőr idegei vasból kell, hogy legyenek, mert hiszen ha válságos esetekben a leghiggadtabb emberek is elvesztik a fejüket, a csendőré kell, hogy a helyén legyen.

Gál csendőr hálásan fogadta tapasztalt, öreg őrsparancsnoka hasznos oktatását és egész csendőri életére egyszerűsmindenkorra jól megjegyezte magának. Amikor később a csillagos, holdvilágos éjszakában a vasúthoz gyalogolt, elégedetten állapította meg magában, hogy az őrsparancsnokának köszönheti, hogy a csávából ebben a két kényesre válható esetben szerencsésen kikerült. Megint csak Babos őrmesternek hálálhatja meg, hogy mindkét esetből nagyon sokat tanulhatott, amit jövőre nézve jól megjegyez magának. Így megokulva, derűs, vidám hangulatban ment az országúton és csak a vasúti állomásra érve szakadt rá megint a gond, hogy mit mond majd a százados ur? Mit kell még kiállania Veráért? A vonaton nem tudott aludni, folyton erre gondolt. De ennek a sok töprengésnek mégis meg volt a jó eredménye, hogy mire az utja végére ért, már megnyugodott, hogy a multnak megfizeti, amivel még tartozik és aztán annál nyugodtabban temetheti el szerencsétlen szerelmének fájdalmas emlékét — mindörökre.

XIII.

Infanterist Juon először volt őrségen. Éjféltajt az őrsparancsnok a világos őrszobából kivezette a vaksötét éjszakába. Szótlanul, katonásan lépdeltek. Semmi nesz, csak szeges bakancsaik egyhangú kopogása verte fel a néma, éjjeli csendet.

Az őrsparancsnok Juont a raktárhoz, a kórház melletti sarokra vezette. A sarkon volt a faköpönyeg, ott állt a régi ör és tisztelgett. Juon átvette a jelhangot és az őrsparancsnok kurtán még egyszer figyelmeztette kötelességeire. Ha baj van és segítségre szorul — mondta — löjjön a levegőbe.

(Folytatjuk.)

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly.